

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

Yüz yirmibirinci Birleşim

7 . 7 . 1964 Salı

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	580	
2. — Yoklama	580	
3. — Başkanlık Divanının Genelkurula sunuşları	580	
1. — Çankırı Milletvekili Kâzım Arar, Devrek çayının taşmasıyla Ilgaz ilçesinden 14 ve Tosya'dan, da 4 köyün sel felâketinden zarar gördüğüne, Kızılay'ın yaptığı yardımların yeterizliği dolayısıyla Hükümetçe de âcil yardım yapılması gerektiğine dair konuşması.	580:581	
2. — Kocaeli Milletvekili Nihat Erim'in, Kıbrıs işinin Birleşmiş Milletlerde devamı süresince Anayasanın 78 nci maddesi uyarınca görevli kılınmasına dair Başbakanlık tezkeresi (3/916)	581	
4. — Görüşülen işler	582	
1. — Bina kiralari hakkındaki kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu		
		(1/513) (M. Meclisi S. Sayısı : 458 ve 458 e 2 nci ek) 582:585
		2. — İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifi ile Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Addalet komisyonları raporlar (2/160, 2/297) (S. Sayısı : 526) 585:611
		×3. — Erzurum Milletvekili Tahsin Telli ve 11 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve Aydın Üyesi Fikret Turhangil, Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca ve İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, Tescil edilmeyen birleşmeler ile bunlardan doğan çocukların cezasız teselli hakkında kanun teklifleri ve İşleri, Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/219, 2/237, 2/238, 2/363) (S. Sayısı : 259) 611:616

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Niğde Milletvekili Mehmet Altınsoy, evlenen bir milletvekiline dair bazı gazetelerde çıkan havadisler hakkında gündem dışı demec-te bulundu.

Kayseri Milletvekili Mehmet Göker ve 5 arkadaşının, 4367 sayılı Kanunun 4684, 6706 ve 70 sayılı kanunlarla değişik birinci maddesinin (C) ve (D) fıkralarının değiştirilmesine,

Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Özel Şahingiray ve 15 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine,

Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Sadık Artuğmaç ve 2 arkadaşının, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılması ve 6122, 6422 ve 7242 sayılı kanunların kaldırılmasına,

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve Kırklareli Üyesi Ahmet Naci

Arı'nın, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 32 nci maddesine bir fıkra eklenmesine,

Samsun Milletvekili İlyas Kılıç ve Sakarya Milletvekili Yusuf Ulusoy'un, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 14 nci maddesine (ç) fıkrası eklenmesine dair kanun tekliflerinin reddine müte-dair Plân Komisyonu raporları, üzerinde görüş-meler yapıldıktan sonra kabul ve teklifler red-dolundu.

7 . 7 . 1964 Salı günü yapılacak T.B.M.M. toplantısından sonra toplanmak üzere (saat 18,10 da) Birleşime son verildi.

Başkan Kâtip
Başkanvekili Siirt
Nurettin Ok Süreyya Öner
Kâtip
Bahkesir
Mithat Şükrü Çavdaroğlu

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Nurettin Ok.

KÂTIPLER — Mithat Şükrü Çavdaroğlu (Bahkesir) Süreyya Öner (Siirt)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 121 nci Birleşimini açıyorum.

2. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.

Sayın üyeler lütfen beyaz düğmelere bas-sın-lar.

Yoklama muamelesi başlamıştır.

(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Yoklama muamelesi bitmiştir. Müzakereler için gerekli çoğunluk mevcuttur. Müzakerelere başlıyoruz.

3. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Çankırı Milletvekili Kâzım Arar'ın, Devrez çayının taşmasıyla Ilgaz ilçesinden 14 ve Tosya'dan da 4 köyün sel felâketinden zarar gör-

düğüne, Kızılay'ın, yaptığı yardımların yetersiz-liği dolayısıyla Hükümetçe de acil yardım yapıl-ması gerektiğine dair konuşması.

BAŞKAN — Nedir Sayın Arar Dün zatiâliniz gündem dışı söz talep etmişsiniz. Ne hakkınızda?

KÂZIM ARAR (Çankırı) — Sel felâketi hakkında.

BAŞKAN — Sel felâketi hakkında söz istiyorsunuz. Nerede sel felâketi?

İzah edin lütfen.

KÂZIM ARAR (Çankırı) — İlgazda

BAŞKAN — Buyurun

KÂZIM ARAR (Çankırı) — Muhterem arkadaşlarım, çok kısa bir husus için huzuruza çıkmış bulunuyorum. Dün de bu konu üzerinde söz istemişim. Sel felâketi olduğu halde, takdimen söz verilmesi iktiza eden bu mevzuda sayın Başkan takdir hakkını kullanarak bu acil meseleyi bir gün geriye bırakmıştır. Bunun vebalini kendisine bırakarak konuya avdet ediyorum.

BAŞKAN — Riyasete karşı bu şekilde tecavüze hakkınız yoktur, rica ederim. Başkanlık Divanı gündem dışı söz vermede taktir hakkını kendisi kullanır. Dün bir arkadaşına söz verilmiştir, bugün de zatiâlinize veriliyor. Çok rica ederim efendim.

KÂZIM ARAR (Çankırı) — Gerekirse bunu bir konu olarak da getireceğim. Bunu tecavüz addeden sayın Başkan takdir hakkını kendi hissi ölçüleriyle kullanmaktadır.

BAŞKAN — Hiçbir Başkan, böyle hissi hareket edemez. Devam buyurunuz rica ederim. Konu ile ilgili beyanda bulununuz.

KÂZIM ARAR (Devamla) — Muhterem Başkan, cumartesi günü tatilden faydalanarak İlgaz İlçesine gitmişim. Orada muttali olduğum bir sel felâketi hâdisesini anlattılar. Devres Çayı'nın taşması ile merkez ilçe dahil, İlgaz ilçesine bağlı 14 köy, Kastamonu iline bağlı Tosya İlçesine bağlı 4 köy olmak üzere tam 18 köy taşkından geniş ölçüde zarar görmüştür. Hernekadar Vilâyet ve Kaymakamlık bu konu ile kısmen alâkalanmışlarsa da, bu alâka tatbikat sahasına intikal etmemiş ve sadece Kızılay'ın hasar gören En-

gine köyüne gönderdiği bir kaç çadırdan öteye gidememiştir. Devlet Su İşlerinin yakinen alâkadar olması iktiza eden bu konu, Haziran ayı ortalarında vukua gelen bu selden sonra, bir aya yakın bir zaman geçtiği halde bu alâka gösterilmemiştir, ve çadır içinde bulunan bu insanlar da Hükümetin müşfik elini beklemektedirler. Bu hususta çok konuşulabilir. Fakat konu zaten, mahiyeti itibariyle bir felakettir. Beş ölü vardır. Bir tane yaralı Ankaraya gönderilmiştir, ve iki kolu kesilmiştir. Yani insanca kaybında bulunduğu bu konu üzerinde sayın Hükümetin alâkasının biraz çabuklaştırmasını rica eder, hürmetlerimi sunarım.

2. — *Kocaeli Milletvekili Nihat Erim'in, Kıbrıs işinin Birleşmiş Milletlerde devamı süresince Anayasanın 78 nci maddesi uyarınca görevli kılınmasına dair Başbakanlık tezkeresi (3/916)*

BAŞKAN — Başbakanlıktan gelen tezkereyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Millet Meclisinin 22 Şubat 1964 günlü oturumunda Dışişleri Komisyonu Başkanı Kocaeli Milletvekili Prof. Nihat Erim'e Kıbrıs işinin Birleşmiş Milletlerde devamı süresince vazife verilmesi için karar alınmıştır.

Kıbrıs meselesinin çeşitli milletlerarası görüşmelerinde Prof. Nihat Erim'in vazifeye devam etmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür. Önceki müddetin bitimi tarihinden başlamak üzere Anayasanın 78 nci maddesi uyarınca gerekli kararın alınmasına delâlet buyrulmasını rica ederim.

İsmet İnönü

Başbakan

BAŞKAN — Anayasa'nın, 78 nci maddesine göre Sayın Erim'in görevinin devamı hususunda izin istenmektedir. Yüce Meclisin takdirine vabestedir. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler? Etmeyenler?.. Kabul edilmiştir.

Gündeme geçiyoruz.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Bina kiralari hakkındaki kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/513) (M. Meclisi S. Sayısı : 458 ve 458 e 2 nci ek) (1)*

BAŞKAN — Tasarı hakkındaki görüşmelere devam ediyorum. Lütfen Komisyon yerini alsın. Geçenki, müzakerelerde 10 neu maddede kalmıştı. 10 neu maddeyi okutuyorum :

Konut kira bedellerinde değişiklik

MADDE 10. — Devlet İstatistik Enstitüsü yıllık bültenleri geçim endekslerinde % 20 den fazla artma veya eksilme hâsıl olduğu takdirde konut kira bedellerine aksedecek nisbet Ticaret Bakanlığının mütalâası alındıktan sonra İmar ve İskân Bakanlığınca tesbit ve ilân olunur.

BAŞKAN — 10 neu madde üzerinde söz isteyen var mı? Buyurunuz Sayın Tekinel.

İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, tasarının 10 neu maddesi üzerinde söz aldım. Fakat aldığım bu sözüün beyhude olduğuna kaanım. Çünkü Geçici Komisyon kira tesbitinin esasına taallük eden 4 neu maddeyi geri almış ve kira sistemi üzerinde henüz bir prensip mutabakatına varmamıştır ve Heyeti Âlinize de bu hususta bilgi vermemiştir. Evvelâ bu konunun aydınlatılması lâzımdır.

Biz hazırladığımız tavrileri tasarıya muvazi olarak ve Komisyona yardımcı olmak amacı ile takdim etmiştik. Şimdi müferiden bu şekildeki maddelerin kabul edilmesi halinde bu prensibi alt - üst olacak ve bu kanundan istenilen netice elde edilemeyecektir. O bakımdan evvelâ Komisyonun izahat vermesini rica edeceğim. Mamafih Komisyonun takdir hakkını bu yolda kullanmaması ihtimaline karşı da bir fikir olsun diye hazırladığım tavriri gerekçesi ile takdim ediyorum. Tavririn konusu şudur : Şayet tasarının dördüncü maddesinde yapılacak prensip değişikliği neticeyi tâyin edecek bir istikamete gidebilirse, bu tekliften faydalanabilir. Bu 10 neu madde; «Devlet İstatistik Enstitüsü yıllık bültenleri geçim endekslerinde % 20 den fazla artma veya eksilme hâsıl olduğu takdirde, konut kira bedellerine aksedecek nisbet Ticaret Bakanlığının mütalâası

alındıktan sonra İmar ve İskân Bakanlığınca tesbit ve ilân olunur» şeklindedir.

Bundan evvelki celsede, Sayın Bolak arkadaşımız, 9 neu madde üzerinde konuşmalar yaparken, bu 10 neu maddeye de değinmiş, böyle bir tathikatın Anayasa Mahkemesince veyahut da Şûrayı Devletçe kontrol imkânına değinmiştir. Bu görüşlerine iştirak etmemek mümkün değildir. Ancak, madde metnine uygun olarak bu teklifiyle ilgili gerekçeyi de takdim ediyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA UYAR (İzmir) — Bu maddeyi de geri alıyoruz.

İSMAIL HAKKI TEKİNEL (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, Sayın Komisyon Başkanı bu maddeyi de geri alacaklarını söylediler. Onun için sözlerime burada nihayet veriyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Komisyon adına Sayın Mustafa Uyar.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA UYAR (İzmir) — Sayın Tekinel arkadaşımızın işaret ettiği gibi, evvelce geri almış olduğumuz maddelerle ilgili olarak 10 ve 11 nei maddeleri de geriye alıyoruz. 12 nei maddeden itibaren müzakerelere devam edilmesini rica ediyoruz.

BAŞKAN — 10 neu madde Komisyonun talebi üzerine geri verilmiştir.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Usulî bir imkân varsa eğer bir noktayı arz etmek isterim. Temel maddeler Komisyonea geri alınıp tetkik halinde olduğuna ve bu hususta Yüksek Heyetin görüşü tesbit edilmediğine göre, bir manzume olan kanunun tümünün görüşülmesinde bir fayda mülâhaza etmiyorum, bunu arz etmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Başkanın müsamahalariyle söz almış bulunuyorum. Yüksek mahallunuz, bundan evvel müzakere edilen ve Kira Kanununun rejimini tesbit eden maddeler Komisyonea geri alınmış ve tekrar tedvin edilmek üzere hali müzakerede bulunmuştur. Bu maddeler hakkında Komisyonea hazırlanan metin, Yüksek Heyetinize sunulup, Yüksek Heyetinizin

(1) 458 S. Sayılı basmayazı 14.5.1964 tarihli 103 nci Birleşim tutanağın sonuna eklidir.

görüşü tebellür etmeden, Kira sistemi dediğimiz bir sistemin teferruatına taallük eden diğer maddeleri Yüksek Heyetinizce müzakere edilip kabul etmek, bizi yarın, halî müşkül ve içinden çıkılması gayrimümkün bir durumun içine bırakabilir. Meselâ, Sayın Komisyona göre mukavelelinin yazılı olması esasına nâtik bir maddenin burada müzakeresi, 4 ncü maddede bilâhara tesbit edeceğimiz bir esasla, tamamen mütebayın olabilir. Tekriri müzakere mümkün olmaz ve böylece kanun sistem itibariyle birbirine mütebayyin hükümleri ihtiva eden bir mecmua haline gelir. O sebeple, benim istirhamım Yüksek Komisyon da buna iltihak buyurursa, bu kanun tasarınsının diğer maddelerinin de müzakeresi temel kabul edilir ve prensip maddelerini teşkil eden maddelerin kabul edildikten sonra devam etmek üzere lûtfen Komisyonea geri alınsın, daha sıhatli bir iş yapmış oluruz. Eğer Komisyon oylama hususunda hâlâ ısrar buyuruyorsa, bir taktir taktir edeyim, o taktir oylansın; eğer ısrar etmiyorlarsa, o takdirde lûtfetsinler, şifahen beyanları ile bu meseleyi halledelim, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Komisyon adına buyurun, Sayın Uyar.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA UYAR (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Ahmet Aydın Bolak arkadaşımızın teklifi bundan evvelki maddelerin müzakeresinde de bahis konusu olmuştur. Tasarımın 1, 2, 3, 4 ncü maddeleri, kira politikasının esasını tesbit etmektedir. Bunun dışında 4 ve 5 ncü maddesinden itibaren devam edegelen maddelerden bâzıları bu mesele ile ilgilidir. Ezcümle, demin arz ettiğim gibi, 10 ncü madde ve 11 ncü madde, tasarının esasları ile ilgilidir. Bunları geri aldık. Ama 12 ncü maddeden itibaren okuyalım.

Kira sözleşmesi, devir, kısmen veya tamamen başkasına kiralamak, konut kirası sözleşmesinin uzaması, uyumsuzlukların çözümü, tahliye sebepleri, kira sözleşmeleri, konut sözleşmeleri, ve saire gibi hususlar, tasarının esaslarıyla prensipleriyle ilgili değildir. Prensip ne şekilde kabul edilecekse edilecektir, vaz'edilecektir Yüksek Heyetinizce. Ama tahliye sebeplerinin, prensiple alakası yoktur. Prensip ne şekilde olursa olsun kira mukavelesinin yazılı veya sözlü olması Yüksek Heyetinizin vereceği bir karara bağlıdır. Onun için esasen talihsiz bir kanun olarak vasıflandır-

dığımız şu Kira Kanununun biran evvel çıkması için, Komisyon gayret sarf etmektedir. Dün Komisyon olarak toplanmışsak da ekseriyet temin edilemediği için, arkadaşlarımızın mazeretleri sebebiyle gelemedikleri için 1, 2, 3 ve 4 ncü maddelerin teklifler ve tadiller şeklinde müzakeresi ve bir neticeye bağlanıp huzurunuzda getirilmesi mümkün olamamıştır. Bu itibarla vakitten kazanmak için lûtfedin 12 ncü maddeden itibaren kanunun prensibinin esasları ile ilgisi olmayan maddelerinin müzakeresine devam edelim ve kabul ettiklerinizi kabul edelim, kabul etmediklerinizde ısrar etmiyeceğiz, zaten geri alacağız. Ve böylelikle Meclisin temayülüne uygun tarzda tedvin etmeye çalışacağız, hürmetlerimle.

İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Teklifin üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, kanunun tanzim şekline göre, Sayın Geçici Komisyon...

BAŞKAN — Teklifin lehinde mi, aleyhinde mi? Sayın Tekinel.

İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Aleyhte efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz.

İSMAİL HAKKI TEKİNEL (Devamla) — Sayın Geçici Komisyon Başkanı Mustafa Uyar'ın verdiği izahata ben de iştirak ediyorum. Bu kanun biran evvel çıkmasını teminen bu az kalmış müzakerelerin ikmal ve intaında zaruret vardır, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Aleyhinde mi, lehinde mi efendim?

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — Lehinde.

BAŞKAN — Buyurun.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Maraş) — Çok muhterem arkadaşlarım, Komisyon Sözcüsü arkadaşımızın da ifade etmiş olduğu gibi, müzakeresini yapmakta olduğumuz kanun hakikaten talihsiz bir kanundur. Uzun müzakereler oldu ve bir türlü Umumi Heyete getirilemedi. Fakat bu kanun o kadar ehemmiyetli, o kadar umumi efkârın beklediği, çok tatbik edilecek ve mütemadiyen elden ele dolaşacak, hâkimlerin önünde bulunacak mühim bir kanundur ki, bu kanunun prensiplerini ifade eden, birden itibaren 12 No.lu maddesine kadar prensiplerini taşıyan kısmı görüşmeden 12 ncü maddesinden sonraki kısmı

görüştük hem kanun yapma tekniğine aykırıdır, hem de böyle mühim bir kanunu, ilerde zedeleyici bir mahiyet taşır. Bu bakımdan teklif yerinde değildir. Komisyon eğer hazırlıyamadysa, ona kısa bir müddet, 1 - 2 gün mehil verilir. Komisyon 12 maddeyi hazırlar, ikmal eder, getirir, prensiplerini konuşuruz, münakaşa ederiz. Ondan sonra diğer maddelerine geçeriz. Beni mâzur görsünler, bu istim sonradan gelsin kabilinden çok sakil bir teklif oldu, ben Parlamento hayatında böyle bir teklif hatırlamıyorum, varsa, komisyona böyle bir teklif yapılmışsa, bize bildirsin. Benim bu işte şahsi kanaatim odur ki, bir kanunun prensipleri evvelâ konuşulur; teferruat ondan sonra hangi tarihte meriyete girecek, bilmem komisyonlar nelerden ibaret olacak, gibi talî maddeleri sonradan görüşülür. Ehemmiyetli kanundur. Çıkmasını biz de arzu ediyoruz. Ama prensipleri bir tarafa bırakalım da, ehemmiyetli olmayan maddeleri mi konuşalım ve ondan sonra prensiplerini hazırlayacağız, getireceğiz, konuşacağız, şeklinde gayrimantaki sebeplerle bir kanunun müzakeresine başından değil ama ortasından başlanmaz, hürmetlerimle.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak)
— Söz istiyorum, efendim.

BAŞKAN — Komisyon adına mı Sayın Müftüoğlu?

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak)
Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz.

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) — Çok muhterem arkadaşlarım, aleyhte bulunan arkadaşlarımızın ifadelerinde ilk nazarda hakikat payı yok değil, vardır. Ne diyorlar? Bir kanunun esas prensibi vaz'edilmeden, diğer talî hususlara geçilmesi doğru değildir. Umumi olarak bu mülâhazaya iştirak etmemek mümkün değildir. Fakat Kira Kanununun bir hususiyeti vardır. Bahusus elimizdeki tasarrufların komisyonea geri alınan maddeler, prensip itibariyle konut kiralalarının bedellerine taallûk etmektedir. Konut kiralalarının bedelleri, kira bedelleri ne şekilde tesbit ve tescil edilecektir. Bu meseleye taallûk eden hükümler ve alâkalı maddeler komisyonea geriye alınmış ve komisyonda bu meselenin halli için gerekli faaliyetler ve çalışmalar yapılmak-

tadır. Bu bir prensiptir. Biz komisyonea bu prensibin zedelenmemesi içindir ki, arkadaşlarımızın görüşlerine ve Tekinel arkadaşımızın fikriyatına uygun olarak, 4 neü madde ile alâkalı olan 10 ve 11 neü maddeleri biraz evvel geri aldık. 12 neü maddeyi ve onu takibeden maddeleri ise yine Kira Kanunu içinde mütalâa edilmesi lâzımgelen ayrı bir prensibi vaz'etmektedir. Bu prensibin, geri aldığımız kira bedelinin tesbit ve tâyini ile bigûna alâkası yoktur. Bilfarz, 12 neü madde kira sözleşmelerinin ne şekilde olacağını âmirdir. Yazılı mı, şifahi mi? Kira bedeliyle, sözleşmenin yazılı veya sözlü olmasının bir alâkası olmadığı aşikârdır. Bunu takibeden diğer maddelerde, kısmen devir, tamamen devir kiracı tarafından yapılabilir mi, yapılamaz mı, bu hükümleri ihtiva etmektedir. Nihayet ondan sonra gelen maddeler de, taraflar arasındaki tahliye sebepleri neler olmalıdır? Kira bedeli şu şekilde tâyin edilebilir, bu şekilde tâyin edilebilir. Bu tâyinden sonra kira bedeli sebebiyle bir tahliye meselesi mevzuubahis ise bunu takdir edersiniz, kira bedelinin tesbiti prensibi ile bigûna alâkası yoktur. Binacaleyh arkadaşlarımızın prensipler zedeleniyor, bir prensip vaz'edilmeden diğer talî meselelere geçmiyelim, hususundaki itirazları kanaatimizce vârit değildir. Her prensip ayrı ayrı mütalâa ve münakaşa edilmesi mümkündür. Direkt alâkası olan maddeler, ki Kira Kanununun bedel ile alâkalı maddeleridir, komisyonea geri alınmıştır. Kanaatimizce diğer hususların Meclise müzakeresinde bir sakınca yoktur, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Takririn lehinde buyurun Kadri Özek.

KADRI ÖZEK (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Ahmet Aydın Bolak arkadaşımızın, Kira Kanununun tarzı müzakeresi hakkında vermiş olduğu takirde ileri sürdüğü fikre hürmet etmemek veya bunu kabul etmemek mümkün değil. Filhakika, komisyon adına konuşan, gerek Komisyon Başkanı, gerek sonraki sözcü arkadaşımız bu 12 neü maddeye kadar olan hükümlerin, kanunun esasları ile ilgili bulunduğu ve ana prensiplerini tâyin ettiğini beyan ettiler. Bu meyanda dediler ki, meselâ 10 neü maddesi kiranın ne suretle tâyin ve tesbit edileceği hususunu derpiş etmektedir. Sonra gelen maddelerde meselâ, tahliye sebeplerini tadededilen maddenin kira bedelinin tâyin ve tes-

bit edildiği, kira bedelinin tâyin ve tesbit edilen 10 neu maddeyle bigüna alâkası yoktur. Muhterem arkadaşlar, bunun tatbikatını çok gören avukat arkadaşlarımız bilirler, umumiyet itibarıyla mucir ve müstecir arasında çıkan ihtilâfların büyük bir kısmını bedele taallük eden ihtilâflar teşkil etmektedir. Binaenaleyh, istirham ediyorum, nasıl olur da, kira bedelinin tâyin ve tesbitine mütedair olan hüküm, tahliye sebepleriyle alâkalı değildir?

Muhterem arkadaşlar, hepinizin malûmu, kiranın tâyin ve tesbitine mütedair olan, halen müzakere edilmekte bulunan kanunun benzeri birçok defa Büyük Mecliste müzakere edilmiş ve zamanla tatbikatta büyük aksaklıkları görülmüştür. Ben o kanunların, yani bundan evvel meriyette bulunan kira kanunlarının bugünkü gibi müzakere edilip edilmediğini görmedim, bilmiyorum; ama zannediyorum ki, birçok aksaklıklar da her halde bu tarzı müzakerelerden zuhur etmiş olsa gerek. Bu itibarla eidden çok mühim ve halk efkârının çok yakından alâkalı bulunduğu bu kanunun, süratle çıkması kadar, iyi tetkik edilerek çıkartılmasında çok daha büyük fayda vardır. Şu halde hem süratle çıkmasını ve hem de tetkiki telif etmek suretiyle daha kâmil bir hale getirirsek kanunu, zannediyorum ki, daha mükemmel bir kanun olmasına inkân sağlamış oluruz. Lütfetsin komisyon üyesi arkadaşlarımız, kanunu geri alsınlar. Teklif sahibi arkadaşımızın ileri sürdüğü esbabı mucibe çok haklıdır. Bir defa daha tetkik etsinler, ve küll olarak, getirsinler. Maddeler arasındaki insicamsızlığa mahal vermemek için bunun bir zaruret olduğunu da kabul etsinler. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Ahmet Aydın Bolak tarafından verilmiş önergeyi okutuyorum :

Başkanlığa

Komisyonca geri alınan ve kanunun esas prensibini teşkil eden maddeler hakkında Yüksek Heyetin görüşü tesbit edilmeden kanunun diğer maddelerinin müzakeresinde hataya düşmek mümkün olduğundan, bakiye maddelerin, müzakeresini diğer maddelere intizaren komisyona geriverilmesini arz ve teklif ederim.

Bahkesir

Ahmet Aydın Bolak

BAŞKAN — Önergeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir. Kanun komisyona iade edilecektir. Orada görüşülüp maddelerinin müzakeresinden sonra gelecektir. daha evvele komisyona iade edilen maddeler müzakere edilip komisyona bir esasa bağlandıktan sonra Meclise gelecek ondan sonra Mecliste müzakere edilecektir.

2. — *Istanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifi ile Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Adalet komisyonları raporları (2/160, 2/297) (S. Sayısı : 526) (1)*

BAŞKAN — Teklifin müzakeresine başlıyoruz. Teklifin öncelikle görüşülmesi hususunda bir teklif vardır. Öncelikle görüşülmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Kanun öncelikle görüşülecektir.

Raporun okunmasına lüzum var mı, efendim? (Var, var, sesleri) Raporu okutuyorum : (Adalet Komisyonu raporu okundu.)

BAŞKAN — Okutulmuş bulunan komisyon raporu üzerinde söz isteyenler?

Komisyon adına Sayın Tekinel, buyurun.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, görüşülmekte olan kanun tasarısının memleketimiz içindeki ehemmiyeti aşikârdır. Ancak, kanun tasarısı derken, bir yanlışlık yapmış duruma düştüğümü de tahmin etmiyorum. Çünkü, filhakika, İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, halen tatbik edilmekte olan 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesine ek kanun teklifini Meclise sunmuşlardır.

Ayrıca Manisa Milletvekili Muammer Erten arkadaşımız, Markalar ve menşe işaretleri hakkındaki kanun teklifini Meclise sunmuştur. Bu iki teklifi Hükümetimiz de benimsemiş ve bu iki teklif üzerinde ciddî çalışmalar yapılmıştır. Muammer Erten arkadaşımızın hazırlamış olduğu teklifin esası, bundan bir süre önce,

(1) 526 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

memleketimize hizmet etmiş bulunan Profesör Hireht'in hazırlamış olduğu metinden aynen alınmıştır. Ancak, 1953 tarihinde Ticaret Kanununun kabulünden sonra, bu kanunun daha iyi tatbikini temin etmek için hazırlanan bu tasarı her nedense zamanın hükümeti tarafından geri alınmış ve o günden bu yana da kanunlaşmak imkânını bir türlü bulamamıştır. Şimdi arkadaşımız, bu tasarımı ele almış ve gerek Meclisin Sanayi Komisyonu ve gerekse Adalet Komisyonu ve Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle, sanayi ve ticaret odaları temsilcilerinin ve üniversite hocalarının da fikirleri alınmak suretiyle bu kanun teklifleri düzenlenerek bir kanun lâyihası haline gelmiştir. Bunu, bu şekilde mütalâa etmek lâzımdır. Saniyen kanunun düzenlenmesini istediği konular hakikaten çok teknik konulardır ve ihtisasa taallük etmektedir. Türk Ticaret Kanununun bu konu ile ilgili, haksız rekabet, işletme ve ticaret unvanı ile ilgili bölümleri ile olan irtibatı aşikârdır. Ve Türk Ticaret Kanunu bilindiği gibi, Profesör Hireht tarafından hazırlanmıştır. Bu lâyihanın esası da yine Hireht tarafından hazırlanmış bir metin olarak göz önünde tutulursa, isabet derecesinin, tatbik kabiliyetinin çok daha ileri olacağı düşünülebilir. Eksikliklerimiz, noksanımız olmuş olabilir. Ancak, son gelişmeleri ve beynelmilel anlaşmaları da göz önünde tutmak suretiyle, bu teknik maddeyi huzurunuzda hazırlıyarak geldik. Kabulünü istirham ederiz. Memleketimize bilhassa bu konuda faydalı olacağına kasniiz. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Naci Öktem, raporun tümü üzerinde.

NACİ ÖKTEM (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, bu kanun teklifini teklif ettiğimiz günden bugüne kadar üzerinde hakikaten büyük bir çalışma yapılmıştır ve buraya kadar gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti kurulduğu günden bugüne kadar gelmiş geçmiş kanunların içinde belki farkına varılmamış olabilir, aslında, Türkiye sanayiini yeniden tedvin edecek yepyeni bir nizam içinde ve bin türlü sahtekârlıkları, Türkiye sanayiini baltalayacak insanları biran evvel geriye bıraktıracak şekilde hazırlanmış bir kanundur.

Muhterem arkadaşlar, Türkiye'de bilhassa ilâç sanayiinde büyük bir gelişme vardır. Bu gelişmeyi birtakım mesuliyetsiz insanlar her

gün biraz daha çelme takmak suretiyle, binbir türlü sahtekârlıklar, sahte ilâçlar, hattâ en büyük fabrika ilâçlarını dahi taklidederek sahte ilâç çıkarmak suretiyle sanayii baltalamaktadırlar. Bu sebepten sahte ilâç sanayii Türkiye'de, bir zamanlar da İtalya'da olduğu gibi Türkiye'de de son haddine varmıştır. Bilhassa Türkiye ilâç sanayiini geliştirmek üzere düşündük, taşındık, arkadaşlarımızla bu kanunu getirdik.

Muhterem arkadaşlarım, bu kanunda Sanayi Bakanlığının Hukuk Müşavirleri İhsan Koçyiğit arkadaşımız, Sınai Mülkiyet Dairesi Müdürü Doğan Tür arkadaşımız, Ticaret Hukuku Profesörü Yaşar Karayalçın Beyefendi, Ceza İşleri Müdür Muavini Mahmut Çuruk arkadaşımız, bu işlerde büyük emek sarf etmişlerdir. Bu bakımdan kendilerine huzurunuzda şükranlarımı arz etmek istiyorum. Komisyondaki arkadaşlarımız, gerek Sanayi Komisyonundaki arkadaşlarımız, gerekse Adalet Komisyonundaki arkadaşlarımız bu kanun tasarısı üzerinde çok hassasiyetle durmuşlar ve onların da bu kanunda emekleri geçmiştir. Bir kanunun teklifeisi olarak hayatımın, helki de en mesut günü olarak bu kanunun müdafaasında ve üzerinde iki kelime söylemiş bulunuyorum. Bu vesile ile, hem kanunu tetkik eden arkadaşlarıma teşekkür eder ve hem de milletimiz için bu kanunun hayırlı olmasını temenni ederim.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Kanunun tümü üzerinde başka konuşmak isteyen?.. Yok. Maddelere geçilmesini oyunuzda sunuyorum. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi teklifi vardır. İvedilikle görüşülmesini kabul edenler... Kabul etmeyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Maddeleri okutuyorum :

Markalar Kanunu

BİRİNCİ BÖLÜM

Markalar

BİRİNCİ KISIM

Genel hükümler

I - Marka

MADDE 1. — Sanayide, küçük sanatlarda, tarımda, imal, ihzar, istihsal olunan veya tica-

rette satışa çıkarılan her nevi emtiayı başkalarınınkinden ayırdetmek için bu emtia ve ambalâjı üzerine konulan, emtia üzerine konulmadığı takdirde ambalâjlarına konan ve bu maksada elverişli bulunan işaretler marka sayılır.

BAŞKAN — Birinci madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok. Birinci maddeyi oya koymadan evvel komisyon tarafından verilmiş bulunan bir değişiklik önergesi vardır. Bunu okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin birinci maddesinin 3 ncü satırındaki «konulmadığı» kelimesinin, «konulamadığı» şeklinde değiştirilmesini ve maddenin bu değişiklik ile oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

Maddeyi vukubulan bu değişiklik ile beraber oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Birinci madde bu değişiklik ile beraber kabul edilmiştir.

II - Marka neveleri

MADDE 2. — Bu kanunla tescil edilecek markaların neveleri şunlardır :

a) Gerçek veya tüzel kişiler tarafından münferiden ve müstakillen kullanılan markalar «Ferdi marka» dır.

b) Gerçek veya tüzel kişilerin bir tüzel kişilik meydana getirmeden, aralarında akdettikleri sözleşme esasları dâhilinde, aynı veya benzeri emtia için ayrı ayrı kullandıkları aynı markalar «Konsern markası» dır.

c) İmalâtçı, müstahsıl ve tacirlerin müşterek menfaatlerini himaye, onları teşvik maksadı ve aralarında murakabeyi tesis için ortaklık veya dernek şeklinde kurulmuş tüzel kişiliği haiz olup ayrı bir işletmesi olan veya olmıyan bir kuruluşaya ait markalar «Birlik markası» dır.

BAŞKAN — İkinci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok. İkinci maddeyi oylamadan evvel, komisyon tarafından vâkı olan bir değişiklik teklifi var, onu okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin ikinci maddesinin (c) bendinde, «kuruluşaya ait markalar» kelimelerinin kaldırılarak, «veya olmıyan bir» kelimelerinden sonra, «kuruluş tarafından kullanılan markalar» kelimelerinin yazılması suretiyle değiştirilmesini ve maddenin bu değişiklik ile oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

Maddeyi vuku bulan bu değişiklik ile beraber oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... İkinci madde bu değişiklik ile beraber kabul edilmiştir. 3 ncü maddeyi okutuyorum :

III - Tescil prensibi

MADDE 3. — Bu kanundaki haklardan faydalanabilmek için markanın Sanayi Bakanlığınca tescil edilmiş olması şarttır.

A) Genel olarak

Tescil edilmemiş bulunan markalar ancak genel hükümlere göre himaye görür.

Bakanlar Kurulu, bâzı emtiaya bu kanuna göre tescil edilmiş marka konulmasını mecburi kılabilir.

BAŞKAN — Üçüncü madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok. Üçüncü maddeyi oya koymadan evvel komisyon tarafından vuku bulan bir değişiklik önergesini okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 3 ncü maddesinde başlığın tabında baskı hatası yapıldığı anlaşılmıştır. Başlıktaki «III - Tescil prensibi» kelimelerinin altına, «A) Genel olarak» ibaresinin konulmasını ve 3 ncü maddenin ortasında yazılı, «A) Genel olarak» ibaresinin kaldırılmasını ve maddenin bu tashih ile oya konulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

3 neü maddeyi bu değişiklikle birlikte oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 3 neü madde yapılan bu değişiklikle birlikte kabul edilmiştir.

B) Marka olarak tescil edilmeyecek işaretler

1. Şekil itibariyle

MADDE 4. — Aşağıda yazılı işaretler marka olarak tescil edilemez :

a) Emtia veya etiket, kapak, kap, mahfaza, zarf ve alelümum ambalâjlar üzerine basım yahut muhtelif vasıtalarla yapıştırılmak suretiyle veyahut dökme, oyma, dokuma, boyama gibi suretlerle konamıyan işaretler,

b) Ticaret unvanları haric olmak üzere beş kelimededen fazla işaretler,

c) Sırf muayyen bir renkten veya münferit bir harf yahut rakamdan ibaret olan işaretler,

Şu kadar ki, özel bir şekil verilen veya her hangi bir remiz, tezyinat, çizgi yahut resimlerle şeklen beraber olan münferit harf ve rakamlarla, sözü geçen hususlar veya diğer renklerle şeklen beraber olan renkler marka olarak tescil olunabilir.

BAŞKAN — 4 neü madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok. Maddeyi oylamadan evvel verilmiş bulunan bir değişiklik önergesini okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 4 neü maddesinin (a) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul

İsmail Hakkı Tekinel

a) Etiket, kapak, kap, mahfaza, zarf ve alelümum ambalâjlar veya doğrudan doğruya emtia üzerine, basım yahut muhtelif vasıtalarla yapıştırılmak suretiyle veyahut dökme, oyma, dokuma, boyama gibi suretlerle konamıyan işaretler.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

4 neü maddeyi yapılan bu değişiklikle birlikte oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 4 neü madde bu değişiklikle birlikte kabul edilmiştir. 5 neü maddeyi okutuyorum :

2. Muhteva itibariyle

a) Mutlak olarak

MADDE 5. — Aşağıda yazılı hususları ihtiva eden işaretler marka olarak tescil edilemez.

a) Gayesi veya kullanılış tarzı itibariyle kanun ve nizamlara, ahlâk ve adaba, âmme nizamına aykırı olan, millî duyguları zedeliyecek yahut umumun malı olan güzel sanat eserlerinin veya tarihî anıtların kıymet ve itibarını düşürecek işaretler,

b) Halkı aldatacak mahiyette olan işaretler, ezcümle markanın tescilini isteyen kimseye aidolmıyan tasdikname, diploma, takdirname, madalya gibi hususları ihtiva eden veya yabancı mahsul ve mamulâtın Türkiye içinde, Türk mahsul ve mamulâtının yabancı memleketlerde istihsal veya imal edildiği zamanı uyandıracak surette tertibedilen yahut markanın tescilini isteyen kimsenin ikâmet, istihsal, imal veya ticaret mahalli ile ilgisi bulunmıyan menşec işaretlerini havi işaret ve adlar,

c) Aynı emtiaya mütaallik olarak Türkiye'de tescil edilmiş veya tescil için müracaat edildiği halde henüz kesin bir karara bağlanmamış markalarla, bunların biçim veya telâffuz yahut mâna itibariyle ilk bakışta tefrik edilemiyen benzerleri.

Her hangi bir işaretin marka olarak tescil edilip edilmeyeceğinin tâyininde münferit unsurlardan ziyade markanın bir bütün olarak bıraktığı genel intiba nazara alınır.

BAŞKAN — 5 neü madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok. 5 neü maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 5 neü madde okunan ve yazılan şekliyle aynen kabul edilmiştir.

b) Markanın esas unsuru itibariyle

MADDE 6. — Esas unsur olarak aşağıda yazılı hususları ihtiva eden işaretler marka olarak tescil edilemez :

a) Munhasıran markanın üzerine konacağı eşyanın nev'i, cinsi, vasıf, miktar, kıymet ve menşecini sevk ve tahsis olunduğu yeri veya zamanı gösteren işaret ve kayıtlardan ibaret bulunan markalar;

b) Ticaret âleminde herkes tarafından kullanılan veya muayyen bir meslek, sanat yahut ticaret grupuna mensubolanları ayırdetmeye yarımıyan ad ve işaretler;

c) Belli bir tip eşyayı gösteren veya eşya adı haline gelmiş olan işaret ve adlar.

Markanın, benzerlerinden tefrikine yarayan temyiz ve tahsis edici unsurlar, markanın esas unsurları sayılır.

Birinci fıkrada yazılı işaret ve adlar bir markanın esas unsuruna merbut olup da, onunla münasebet halinde bulunur ve bir arada tescil ettirilmiş olursa, markanın tamamlayıcı unsurlarını teşkil eder. Bunların, tescili mütaakıp değiştirilmeleri ve birbirinden ayrılmalari, ancak ikinci bir tescil muamelesiyle mümkündür.

BAŞKAN — Altıncı madde üzerinde söz istiyenler?... Yok. Altıncı maddeyi oylamadan evvel bu madde ile ilgili olarak verilmiş bir değişiklik önergesi var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin altıncı maddesinin son fıkrasının ikinci satırında «tescil ettirilmiş olursa» kelimelerinden sonra gelen «markanın» kelimesinin kaldırılarak (bu işaretin) kelimeleri yazılmak suretiyle değiştirilmesini ve maddenin bu değişiklik ile oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

Altıncı maddeyi yapılan bu değişiklik ile birlikte oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Bu değişiklik ile kabul edilmiştir.

C) Tescilli izne bağlı işaretler

1. Yabancı resmî işaretler

MADDE 7. — Sınai mülkiyetle ilgili :

a) Türkiye'nin dâhil olduğu Milletlerarası anlaşmalarda üye olan devletleri,

b) Türkiye'nin ayrı ayrı anlaşma yaptığı Devletlerin,

c) Türkiye'ye mütekabiliyet esasını tanımış olan Devletlerin,

d) (a) bendinde belirtilen devletleri üye oldukları Milletlerarası ve Hükümetlerarası teşkilâtın,

Arma, bayrak ve sair işaretleri ile hükümlerlik alâmetleri ve bunlarla alâkalı remiz ve adlandırmaları, resmî murakabe, kontrol ve

ayar alâmeti olan damga, mühür ve işaretler, hanevan armaları taklitleri bu devlet ve teşkilâtın yazılı izinleri olmadan marka olarak tescil edilemez.

BAŞKAN — Söz istiyenler?... Yok. Komisyonun önergesi vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin yedinci maddesinin ikinci satırının başındaki (adlandırmaları) kelimesinin (adlandırmalar) olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi bu değişiklik ile birlikte oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde bu değişiklik ile birlikte kabul edilmiştir.

2. Millî resmî işaretler

MADDE 8. — Devlete ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ve kamu tüzel kişilerine, kamu iktisadi teşebbüslerine, kamu menfaatlerine yararlı derneklere aidolan damga, mühür, alâmet ve işaretler ve bunlardan ilk bakışta kolayca tefrik edilemeyecek derecede benzerleri bu tüzel kişiliklerin yazılı izni olmadan tescil edilemez.

BAŞKAN — 8 nci madde üzerinde söz istiyenler?... Yok. Maddeyi oylamadan evvel bu hususta verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 8 nci maddesinin tanziminde takdim ve tehir şeklinde baskı hatası yapılmış olduğu anlaşıldığından maddenin aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

2. Millî resmî işaretler

Madde 8. — Devlete ve kamu İktisadi Teşebbüslerine ve kamu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ve kamu tüzel kişilerine ve kamu menfaatlerine yararlı derneklere aidolan damga, mü-

hür, alâmet ve işaretler ve bunlardan ilk bakışta kolayca tefrik edilemeyecek derecede benzerleri bu tüzel kişilerin yazılı izni olmadan tescil edilemez.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

8 nei maddeyi kabul edilen bu değişiklikle birlikte oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 8 nei madde değişiklikle birlikte aynen kabul edilmiştir.

3. Fikir ve sanat eserlerinden vücuda getirilen işaretler

MADDE 9. — Fikir ve sanat eserlerinden aynen veya işlenmiş şekilde vücuda getirilen işaretler, ilgililerin yazılı izni olmadan marka olarak tescil edilemez.

BAŞKAN— 9 neu madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok. 9 neu maddeyi okunan ve yazılan şekliyle oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 9 neu madde aynen kabul edilmiştir.

4. Tanınmış markalar

MADDE 10. — Memleketimizde tescil edilmiş olan dünya ve memleket çapında tanınmış yabancı veya yerli markaların ve benzerlerinin başka emtia için tescili, tanınmış marka sahibinin izni ile mümkündür.

Birinci fıkraya aykırı olarak tescilinin yapılmış olması halinde, tanınmış marka sahibi ve bu yüzden zarara uğramış olan her ilgili kişi, tescile itiraz tarihinden itibaren bir yıl ve her halde tescil ilanı tarihinden itibaren beş yıl içinde tescilin terkinini talep ve dâva edebilir.

BAŞKAN — 10 neu madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok. 10 neu maddeyi oya koymadan evvel bu hususta verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 10 neu maddesinin ikinci fıkrası birinci satırındaki «tescilinin» kelimesinin «tescilin» olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

Maddeyi kabul edilen bu değişiklikle birlikte oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV - Tescil ettirme hakkını haiz olanlar

A) Ferdî markalarda

MADDE 11. — Aşağıdaki kişiler ferdî marka tescili talebinde bulunabilirler.

a) Türkiye'de sanayi, küçük-sanat, tarım veya ticaretle iştigal eden Türk vatandaşları ile Türk kanunlarına göre kurulmuş olan veya yabancı memleket kanunlarına göre kurulmuş olmakla beraber Türkiye'de şubesi bulunan tüzel kişiler,

b) 7 nei maddenin (a), (b) ve (c) bendlerinde yazılı devletlerin vatandaşları ve bu devletlerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler,

c) 7 nei maddenin (a) bendinde yazılı anlaşmalara dâhil devletlerin ülkesinde sanayi, küçük sanat tarım veya ticaret sahasında faaliyette bulunan ve anlaşmalara girmemiş olan devletlerin vatandaşları veya bu devletlerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler.

BAŞKAN — 11 nei madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok. 11 nei maddeyi okunan ve yazılan şekliyle oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 11 nei madde aynen kabul edilmiştir.

B) Birlik markalarında

MADDE 12. — Birlik markasının tescilini, 2 nei maddenin (c) bendinde yazılı kuruluşlar talebeder.

7 nei maddenin (a) bendinde yazılı anlaşmalara dâhil devletlerin kanunlarına göre teşekkül etmiş olan kuruluşlara ait birlik markalarının tescili bu kuruluşlar tarafından talebedilir.

7 nei maddenin (b) ve (c) bendlerinde yazılı devletlerin kanunlarına göre teşekkül etmiş kuruluşlara ait birlik markalarının tescili talepleri, anlaşma hükümleri veya mütekabiliyet esasları dâhilinde yürütülür.

BAŞKAN — 12 nei madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok. 12 nei maddeyi oyunuzaya sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12 nei madde aynen kabul edilmiştir.

C) Konsern markalarında

MADDE 13. — Konsern markaları, bu husustaki sözleşmeye dâhil olan müessese ve kişilerden biri veya hepsi tarafından vâkı müracaat üzerine hepsi adına tescil edilir.

Yabancı memleketlerdeki konsern markalarına ait tescil taleplerinde 12 nei madde hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

BAŞKAN — 13 nei madde üzerinde söz isteyenler? Yok. 13 nei maddeyi oyunuzaya sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 13 nei madde aynen kabul edilmiştir.

V - Tescilin hükümleri

A) Karine

MADDE 14 . —Bir markaya ilk defa tescil ettiren kimse o markanın hakiki sahibi sayılır.

Şu kadar ki, başka bir şahsın aynı emtia için aynı markayı daha önce fiilen ihdas ve istimal ettiğini ve piyasada mâruf hale getirildiğini bu şahıs tescil edilmiş marka sahibine karşı iddia ve bu iddiasını dâva veya karşılık dâva suretiyle ispat etmek hakkını haizdir. Bu hak, markanın tesciline veya kullanıldığına ittila tarihinden itibaren 6 ay ve her halde tescilin ilânından itibaren üç yıl geçmekle düşer.

BAŞKAN — 14 nei maddeyi oya koymadan evvel bir düzeltme var. O düzeltmeyi okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 14 nei maddesinin birinci satırındaki «markaya» kelimesinin «markayı» olarak değiştirilmesini ve maddenin o şekilde oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — «Markaya» kelimesinin «markayı» olarak düzeltilmiştir. Bu şekliyle oyunuzaya sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler.. 14 nei madde bu düzeltme ile beraber kabul edilmiştir.

B) Himaye süresi

MADDE 15 . — Marka hakkı, tescil tarihinden itibaren 10 yıl süre ile hüküm ifade eder.

BAŞKAN — 15 nei madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok. 15 nei maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 15 nei madde aynen kabul edilmiştir.

C) Hakkın şümulü

MADDE 16 . —Markanın tescili, 15 nei maddede yazılı himaye süresi içinde, marka sahibine kanunun birinci maddesinde yazılı maksat ve

tarzda kullanmak şartıyla ve sicilde gösterilen emtiaya mütaallik olmak kaydıyla, markasından faydalanma hakkını verir. Özellikle markayı, tescilin şümulüne giren emtia ve ambalajları üzerine koymak, bu emtiayı satmak, dağıtmak veya diğer bir şekilde ticaret sahasına çıkartmak ve markayı ticari evrakta, gazetelerde veya sair ilân ve reklâmlarda kullanmak, lisans vermek veya devretmek marka sahibinin haiz olduğu haklardan-
dır.

BAŞKAN — 16 nei madde üzerinde söz isteyenler?. Yok. 16 nei maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 16 nei madde aynen kabul edilmiştir.

D) Aynen ve aralıksız kullanma ve değişiklik

MADDE 17 . — Markanın tescil edildiği gibi kullanılması şarttır. Ancak, renksiz olarak tescil ettirilen bir markanın sahibi bu markayı her hangi bir renkte kullanabilir.

Marka hakkı sahibi markasında değişiklik yapmak istediği takdirde, değişik şekildedeki işareti yeniden tescil ettirmeye mecburdur.

Markanın kullanılmasına, haklı bir sebep bulunmaksızın devamlı olarak üç seneden fazla ara verilemez. Bu hüküm, 7 nei maddenin (a) bendinde yazılı andlaşmalara dâhil devletlerin vatan-daşları ve bu devletlerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler hakkında uygulanmaz. Anlaşma veya mütekabiliyet esaslarına dayanılarak, Bakanlar Kurulu, markanın memleket içinde kullanılmasını mecburiyetinden bazı memleketleri istisna edebilir.

BAŞKAN — Savın Asım Eren.

ASEM EREN (Niğde) — Bendeniz bu maddede bir mahzur görmekteyim. O da şudur: Demirperde gerisini kızıl rengini bilâhara vermek suretiyle Demirperde gerisi devletlerinden her hangi birinin Devlet veya rejim sembolünü marka olarak kullanabilecek olan kötü niyetli teşekküllere karşı bu rengin sonradan istediği şekilde serbest bırakılmasının mahzurlu olacağı kanaatindeyim. Bunun bir defa da komisyonca nazara alınmasını arz ve rica ederim.

BAŞKAN — 17 nei madde üzerinde başka söz isteyen?.. Yok. 17 nei maddeyi okunan ve yazılan şekliyle oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 17 nei madde aynen kabul edilmiştir.

E) İstisna

MADDE 18. — Geçici olarak Türkiye hudutları içine giren kara, deniz ve hava nakil vasıtalarına ve bunlarda satılan, teşhir ve siparişi kabul edilen ve reklâmı yapılan emtialara Türkiye'deki tescilin şümulü yoktur.

BAŞKAN — 18 nci madde üzerinde söz isteyenler yok. 18 nci maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 18 nci madde aynen kabul edilmiştir.

VI - Rüçhan hakları

A) Milletlerarası anlaşmalara dayanan tescil itibariyle

MADDE 19. — 7 nci maddenin (a) bendinde yazılı anlaşmalara dâhil devletlerden birine mensup veya bu devletlerden birine mensubolmamakla beraber onlardan birinin ülkesinde ikametgâhı veya işler vaziyette bir müessesesi bulunan gerçek ve tüzel kişiler bu devletlerin her hangi birinde bir markanın tescili için yetkili mercilere usulü dairesinde yaptıkları müracaattan itibaren 6 ay müddetle markalarını tescil ettirmek hususunda rüçhan hakkını haizdirler.

Birinci fıkrada yazılı 6 aylık süre içinde kullanılmıyan rüçhan hakları düşer.

Birinci fıkrada yazılı süre içinde, rüçhan hakkına dayanılarak tescil talebinde bulunulduğu takdirde rüçhan hakkına konu teşkil eden marka veya benzeri için rüçhan hakkının doğduğu tarihten itibaren vâkı müracaat ve tesciller hükümsüzdür.

BAŞKAN — 19 ncu madde üzerinde söz isteyenler yok. Maddeyi oylamadan evvel verilmiş olan değişiklik önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 19 ncu maddesinin (A) harfiyle tefrik edilen tasnife ait başlığındaki «anlaşmalara» kelimesinin «anlaşmalara» şeklinde düzeltilmesini ve maddenin bu düzeltme ile birlikte oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul

İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Önergeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Maddeyi yapılan bu değişiklik ve düzeltme ile birlikte oyunuzda sunuyorum. Kabul

edenler... Etmeyenler... 19 ncu madde yapılan bu düzeltme ile beraber kabul edilmiştir.

B) Sergilerde teşhir itibariyle

MADDE 20. — Türkiye'de Hükümet tarafından veya Hükümet izni ile açılan millî ve milletlerarası sergilerle, 7 nci maddenin (a) bendinde yazılı anlaşmalara dâhil devletlerin ülkelerinde açılan resmî veya resmen tanınmış sergilerde emtiasını markalarıyla birlikte teşhir eden 19 ncu maddenin 1 nci fıkrasında yazılı gerçek ve tüzel kişiler Türkiye'de aynı markaların tescili için sergideki teşhir tarihinden itibaren altı ay içinde müracaat hususunda rüçhan hakkını haizdirler.

Şu kadar ki, markanın bulunduğu emtia serginin resmî açılışı tarihinden evvel sergi yerine, görünür şekilde konulmuşsa bu hallerde yukardaki müddet emtiamın sergi yerine konulduğu tarihten itibaren başlar.

19 ncu maddenin 2 nci ve 3 ncü fıkraları hükümleri kıyas yolu ile tatbik olunur.

Bu maddenin birinci fıkrasında yazılı sergilerden Türkiye'de açılacak olanların idareleri, mamul ve mahsullerini sergide gösterenlere, teşhir ettikleri markanın konulduğu emtiamın nev'i ile bu emtiamın sergiye görünür şekilde konulduğu tarihi ve resmî açılış tarihini gösterir bir belge verir ve markanın tasdikli bir örneğini bu belgeye eklerler.

Yabancı memleketlerde teşhir edilen emtialara ait markaların rüçhan hakkından istifade etmesi için, serginin açıldığı memleketin yetkili merciinden alınacak yukardaki fıkrada yazılı hususları ihtiva eden bir belgenin ibrazı şarttır.

Türkiye'de açılan sergilerde teşhir olunan emtiamın, tescil edilmiş bir markaya dayanılarak teşhirine ve sergiyi mütaakip memleketine iadesine mâni olunamaz.

Bir sergide gösterilmiş aynı emtia üzerine konulan aynı veya benzeri marka hakkında birden fazla tescil talebinde bulunulmuş ise bir emtiayı sergiye ilk koyan kimse ve emtiamın sergiye aynı zamanda konulması ve teşhir olunması halinde ilk tescil talebinde bulunan kimse rüçhan hakkını haizdir.

BAŞKAN — 20 nci madde üzerinde söz isteyenler? Yok. 20 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 20 nci

madde aynen okunan ve yazılan şekliyle aynen kabul edilmiştir.

C) Müracaat şartları

MADDE 21. — 19 ve 20 nci maddelerde yazılı rüçhan hakkına dayanılarak yapılan tescil taleplerinin yönetmeliğinde gösterilen şekilde olması şarttır.

BAŞKAN — Madde oylanmadan evvel bu hususta verilmiş bulunan değişikliğe önergesi vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 21 nci maddesinin «C) Müracaat şartları» şeklindeki matlabinin «C) Müracaat şekli» olarak değiştirilmesini ve maddenin bu değişiklikle oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul

İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Matlabı bu şekilde değiştirilmek şartıyla 21 nci maddeyi oyanıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

D) Hususi anlaşmalara ve mütekabiliyet esaslarına dayanan rüçhan hakları itibarıyla

MADDE 22. — 7 nci maddenin (b) ve (c) bendlerinde yazılı devletlerin mensubu gerçek ve tüzel kişilere ait rüçhan haklarına dayanan tescil talepleri, bu husustaki anlaşma hükümleri veya mütekabiliyet esasları dâhilinde muameleye tabi tutulur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyenler? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 22 nci madde aynen kabul edilmiştir.

İkinci kısım
Tescil işleri

I - Müracaat

A) Yeri ve tarihi

MADDE 23. — Bir markayı tescil ettirmek isteyen kimse doğrudan doğruya Sanayi Bakanlığına müracaat eder.

Müracaat tarihi, bu müracaat mukabilinde Sanayi Bakanlığınca verilecek belgedeki gün, saat ve dakikadır.

Alâkalının posta vasıtasıyla veya idari merciler kanalı ile müracaat etmesi halinde, bu

müracaatlar ikinci fıkrada yazılı esaslara göre Bakanlığa geliş tarihinden itibaren hüküm ifade eder.

BAŞKAN — 23 nci madde üzerinde söz isteyenler... Buyurunuz Sayın Telli.

TAHSİN TELLİ (Erzurum) — Muhterem arkadaşlarım, bu maddede markanın tescil edilebilmesi için doğrudan doğruya Sanayi Bakanlığına müracaat edilmesi prensibi benimsenmiş bulunmaktadır. Kanaatim şudur ki; bu madde bu şekilde geçerse, vatandaşlar arasında maddenin tatbiki bakımından bir eşitsizlik doğurmuş oluruz. Bakanlıkları vilâyetlerde valiler, kazalarda kaymakamlar ve nahiyelerde ise bucağ müdürleri temsil etmektedir. Sanayi Bakanlığımıza doğrudan doğruya müracaati kabul ettiğimiz takdirde Van'daki bir vatandaşla Ankara'da oturan bir vatandaş arasında hiçbir zaman, bu bakımdan bir eşitlik yoktur. Nitekim maddenin 3 nci fıkrasında deniyor ki; «Alâkalının posta vasıtasıyla veya idari merciler kanalı ile müracaat etmesi halinde, bu müracaatlar ikinci fıkrada yazılı esaslara göre Bakanlığa geliş tarihinden itibaren hüküm ifade eder»

Bir markanın tescili için Ankara'da farz edelim ki saat 17 sıralarında müracaat edilmiş; fakat diğer bir şahıs ondan birkaç gün önce Van'dan posta ile göndermiştir. Bu hakkın doğrudan doğruya ilk müracaat edenin olması icabeder; yani Van'da vilâyete müracaat edildiği tarih, vilâyet vasıtasıyla gönderildiği tarih olması icabeder. Nitekim teklif sahibi de bunu düşündüğü çindir ki, bu 23 nci maddeye tekabül eden teklifteki 21 nci maddede şöyle denilmektedir :

«Madde 21. — Bir markanın tescilini isteyen kimse merkezde doğrudan doğruya, vilâyetlerde bölge ekonomi ve ticaret müdürlükleri, bu müdürlüklerin merkezleri dışında bulunan vilâyetlerde valilikler, bilhümm kaza merkezlerinde kaymakamlar vasıtasıyla Sanayi Vekâletine müracaat ederek işbu kanun ve bunun tatbik suretini gösteren talimatname ile tayin olunan şekilde bir tescil dilekçesi verir.» vatandaşlar arasındaki eşitlik prensibini zedelememek için, ben birinci fıkranın şu şekilde tadilini teklif ediyorum. İltifatımıza mazhar olacağını ümidediyorum. Bu fıkra şöyle oluyor: «Bir markayı tescil ettirmek isteyen kim-

se, mahallin en büyük mülkiye âmirine müracaat eder.» Bu şekilde düzeltildiği takdirde, üçüncü fıkranın da çıkarılması icabeder. Teklifimi kabul ederseniz, vatandaşlar arasındaki eşitliği ihlâl etmemiş oluruz. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Naci Öktem.

NACİ ÖKTEM (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, bu maddenin tedvini sırasında komisyonda bir hayli müzakere ettik. Arkadaşımız da bulunmaktaydı, bir müzakerede. Bunu eğer vilâyetlere bırakırsak, bir krozman olabilir. Üç vilâyette aynı gün, aynı saatte veren vatandaş aynı markayı aldığı akdirdir bir hayli güçlülük karşılaşılabılır. Halbuki vekâlete bırakırsak, komisyonun getirdiği 23 nci maddeyi aynen kabul edersek, bu mahzurlar ortadan kalkar ve böylelikle de bu iş halledilmiş olur. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — 23 nci madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Markalar kanunu teklifinin 23 nci maddesinin birinci fıkrasında, markanın tescil edilebilmesi için Sanayi Bakanlığına doğrudan doğruya müracaat esası benimsenmiştir. Bu prensip vatandaşları yaşadıkları bölgeye göre müsavat esasları dışında muameleye mâruz bırakmaktadır. Esasen bu bakanlığı mahallin en büyük mülki âmirleri temsil etmektedir. Teklifte de bu husus göz önüne alınmıştır. Vatandaşlar arasındaki müsavata sağlıyabilmek için birinci fıkranın aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ediyorum.

Erzurum
Tahsin Telli

«Bir markayı tescil ettirmek isteyen kimse mahallin en büyük mülkiye âmirine müracaat eder.»

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor mu?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — İştirak etmiyoruz.

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Değişiklik önergesi reddedilmiştir. 23 nci maddeyi okunan ve yazılan şekliyle oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 23 nci madde aynen kabul edilmiştir.

B) Şekli

MADDE 24. — Bir markanın tescili için yapılacak müracaatte, marka sahibinin, varsa vekilinin adı, soyadı, marka sahibinin tâbiyeti, ikametgâhi, yapmakta olduğu iş, iş adresi ve markanın kullanılacağı emtia yazılır ve müracaat sahibinin yaptığı işi gösteren belge, markanın örneği ve marka kaydiye harcı makbuzu müracaata eklenir.

Yabancı memlekette tescil veya teşhir edilmiş markaya istinaden yapılan müracaatlarda, ayrıca, yabancı memlekette tescil veya teşhire ait vesikalar, müracaatla ilgili olarak yabancı memleketterden alınmış vesikalarla bunların tercümeleri de müracaata eklenir.

Her markanın tescili için ayrı müracaat şarttır.

BAŞKAN — 24 nci madde üzerinde söz istiyenler?.. Yok... 24 nci maddeyi oylamadan evvel bu hususa verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifininin 24 nci maddesinin birinci satırındaki «müracaatte» kelimesinin hatalı olarak tabedildiği anlaşılmıştır. Bu kelimenin kaldırılarak «müracaatta» kelimesinin metne ithali suretiyle tashihini ve maddenin bu tashihle birlikte oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Maddeyi yapılan bu düzeltme ile beraber oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 24 nci madde yapılan bu düzeltme ile birlikte kabul edilmiştir.

C) Yönetmelik

MADDE 25. — Müracaat evrakının ve eklerinin nasıl ve ne miktarda olacağı ve bu kanunun tatbiki için lüzumlu sair hususlar ile belgeler yönetmelikte gösterilir.

BAŞKAN — 25 nci maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

D) Müracaatın tetkiki şartları

MADDE 26. — Müracaat dilekçesinin yönetmeliğe ekli örneğine uygun olarak tanzim edilmemesi ve marka kaydiye harcı makbuzu-

nun ve marka örneğinin müracaat dilekçesine eklenmesi hallerinde evrak muameleye konmaz.

Birlik ve konsern markalarına ait müracaatlarda, birlik markalarında kuruluş tarafından hazırlanan teknik yönetmelik ve konsern markalarında konsern'e dâhil olanlar arasında yapılmış sözleşme, tescil müracaatı ile birlikte tevdi edilmediği takdirde, hare yatırılmış olsa dahi, bu işe ait evrak muameleye konulmuş olarak iade olunur.

BAŞKAN — 26 ncı madde üzerinde söz istiyenler? Yok. 26 ncı maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

E) Müracaatın tetkiki

MADDE 27. — Müracaat evrak ve eklerinin bu kanun ve yönetmeliği hükümlerine uygun olup olmadığı Sanayi Bakanlığınca en çok üç ay içinde tetkik edilir.

Yapılan tetkik üzerine müracaatın bu kanunun 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 40 ncı maddeleri hükümlerine aykırı olduğu tesbit edilirse, müracaat, mucip sebep gösterilerek reddedilir.

Müracaatta eksiklikler olduğu tesbit edilirse, bu eksikliklerin tamamlanması için müracaat sebebine veya vekiline üç aydan az olmamak üzere bir mehil verilir. Bu mehil zarfında bir mâzerete müstenidolmaksızın eksiklikler ikmal edilmediği takdirde son defaya mahsus olmak üzere bir aylık mehil daha verilir. Son mehil zarfında eksiklikler ikmal edilmediği takdirde müracaat reddedilir.

Ret kararlarına karşı alâkahlar tarafından dâva açılabilir.

BAŞKAN — 27 ncı madde üzerinde söz istiyenler? Yok... Maddeyi oyunuzaya koymadan evvel bu hususta verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 27 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci satırındaki (sebebine) kelimesinin (sahibine) şeklinde değiştirilmesini ve maddenin bu değişiklikte oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. 27 ncı maddeyi kabul edilen bu değişiklikte birlikte oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde bu şekilde kabul edilmiştir.

II - Markanın sicile geçirilmesi

MADDE 28. — Kanuna ve yönetmeliğe uygun görülen veya eksiklikleri tamamlanan müracaat, sicil defterine geçirilir ve müracaat sahibine bir «Marka tescil belgesi» verilir.

Sicil defterine, marka örneği, numarası, markanın üzerine konulacağı emtia, marka sahibinin ve varsa vekilinin adı, soyadı, tâbiyeti, ikametgâhı, marka sahibinin iş ve iş adresi ile müracaat tarihi, markaya marka haklarına taallük eden bütün değişiklikler ve yönetmelikte gösterilen sair hususlar geçirilir.

BAŞKAN — 28 ncı madde üzerinde söz istiyenler? Yok. Maddeyi okunan ve yazılan şekilde oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 28 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

III - Marka tescil belgesi

MADDE 29. — Marka tescil belgesi, başlığında «Türkiye Cumhuriyeti» ibaresini ve Ayyıldızı havi, Sanayi Bakanlığı mührü ile tasdikli resmî bir belgedir. Bu belgeye marka sahibinin adı, soyadı, tâbiyeti, ikametgâhı, markanın kullanılacağı emtia ve markanın tescil tarihi yazılır ve marka örneği yapıştırılır.

Marka sahibine talebi halinde marka tescil belgesi örneği verilir.

BAŞKAN — 29 ncü madde üzerinde söz istiyenler? Yok. Maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 29 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

IV - İlân

MADDE 30. — Markanın tescilini mütaakıp sicile geçirilen hususlar ve sonradan vukubulan değişiklikler, iki ayda bir çıkacak Resmî Smai Mülkiyet gazetesinde ilân olunur.

BAŞKAN — 30 ncü madde üzerinde söz istiyenler? Yok. 30 ncü maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 30 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

V - Sicilin aleniyeti

MADDE 31. — Marka sicili alenidir.

Talebedilmesi halinde marka sicil kaydının bir örneği verilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyenler? Yok. 31 nci maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

VI - «Tescil edilmiştir» ibaresi ve tescil numarasının konulması

MADDE 32. — Tescil edilmiş bir marka kullanılırken, mümkün olan hallerde «Tescil edilmiştir» ibaresinin ve tescil numarasının markanın dışına ve görünür şekilde konması şarttır.

BAŞKAN — 32 nci madde üzerinde söz istiyenler? Yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 32 nci madde aynen kabul edilmiştir.

VII - Yenileme

MADDE 33. — Marka on yıllık himaye süresinin bitmesinden itibaren bir defasında on yıllık müddet için yenilenebilir. Yenileme müracaat evrakının ve eklerinin nasıl ve ne miktarda ve nelerden ibaret olacağı yönetmeliğinde gösterilir. Müracaatta eksiklikler olduğu takdirde 27 nci maddenin 3 üncü fıkrasına göre işlem yapılır.

Marka hakkı sahibi, yenileme işlemi için marka himaye süresinin bitmesinden itibaren üç yıl içinde yenileme talebinde bulunabilir.

Yenileme, evvelki himaye süresinin bittiği tarihte raei olmak üzere hükmü ifade eder.

Rüchhan hakkına dayanan tescilli markaların yenilenmesinde menşe memleketinde himaye edilip edilmediği hususu aranmaz.

BAŞKAN — 33 nci madde üzerinde söz istiyenler? Yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 33 nci madde aynen kabul edilmiştir.

VIII - Markanın intikali, lisans ve markanın haczi

A) Ferdî markalarda

1. İntikal, lisans ve haciz

MADDE 34. — Ferdî marka miras yoluyla intikal eder.

Ferdî markanın devri hakkındaki sözleşmenin ve kullanılması için yapılan lisans sözleşmesinin noterlikçe tanzim edilmiş olması şarttır.

Ferdî markanın, tahsis edildiği emtiyanın imal, ihzar, istihsal olunduğu veya satışa çıkarıldığı müesseseden ayrı olarak başkasına devri Sanayi Bakanlığının iznine bağlıdır. Bu izin, ancak markanın devrinin halkın aldatılması tehlikesine yol açmayacağı kanaatine varıldığı takdirde verilebilir. Sanayi Bakanlığı, izin talebi üzerine yaptığı incelemelerde ilgili Bakanlıklar ve diğer daire ve müesseselerin mütalâasını da alabilir. İzin almaksızın yapılan devirler hükümsüzdür. İzin şekil ve şartları yönetmelikte gösterilir.

Lisans sözleşmesinde, markanın kullanılacağı süre, kullanma şekil ve şartları, lisans bedeli ve markanın kullanılacağı emtiyanın gösterilmesi mecburidir.

Devir ve lisans, marka sicil kaydına tescil tarihinden itibaren üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade eder.

BAŞKAN — 34 nci madde üzerinde söz istiyenler? Yok. Maddeyi oylamadan evvel verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının son satırındaki (izin) kelimesinin yerine (iznin) kelimesinin ikame edilmesini ve maddenin bu tasahhülle oya arz edilmesini arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul

İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir. Maddeyi kabul edilen bu değişik şekliyle oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... 34 nci madde yapılan değişikliğiyle kabul edilmiştir.

2. Haciz

MADDE 35. — Ferdî markanın, tahsis edildiği emtiyanın imal, ihzar, istihsal olunduğu veya satışa çıkarıldığı müesseseden ayrı olarak haczi halinde, icrada ihaleye katılmak isteyen kişilerin 34 üncü maddesindeki esaslara uygun olarak Sanayi Bakanlığından alacakları bir belgeyi icra memurluğuna ibraz etmeleri şarttır.

İhalenin neticesi, icra memurluğu tarafından Sanayi Bakanlığına bildirilir. Keyfiyet

marka siciline geçirilir ve Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinde ilân olunur.

BAŞKAN — 35 nci madde üzerinde söz isteyenler?. Yok. Maddeyi oylarınıza sunmadan evvel bu hususta verilmiş bulunan bir değişiklik önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 35 nci maddesinin birinci fıkrasının ikinci satırı sonundaki (kimselerin) kelimesi yerine (kişilerin) kelimesi konmak suretiyle değiştirilmesini ve maddenin bu şekilde oya arzını teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Maddeyi yapılan bu değişikliklerle birlikte oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

B) Konserin ve birlik markalarında

MADDE 36. — Konserin ve birlik markaları devir ve temlik edilemez, lisans mevzuu olmaz ve haczedilemez.

Konserne dâhil kişilerin markayı kullanma hakkı, Konserin Sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadığı takdirde miras yoluyla intikal eder.

BAŞKAN — 36 nci madde üzerinde söz isteyenler?. Yok... Maddeyi okunan ve yazılan şekliyle oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 36 nci madde aynen kabul edilmiştir.

IX - Markanın eşya adı haline gelmesine karşı himaye

MADDE 37. — Bu kanunla tescil edilmiş markaların sahiplerine tanınan haklar, o markaların sonradan halk tarafından eşya adı haline getirilmesi halinde de, sâkût olamaz ve hak sahipleri, markalarının başkaları tarafından kullanılmasına karşı itiraz ve dâva hakkını haizdir. Dâvalı taraf o markanın eşya adı haline geldiği def'ini dermeyan edemez.

BAŞKAN — 37 nci madde üzerinde söz isteyenler?. Yok... 37 nci maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler,, Etmiyenler,, Aynen kabul edilmiştir.

X - Kaydın terkinin

A) Sebepleri

1. Feragat

MADDE 38. — Marka sahibi markasını kullanmaktan feragat ettiğini yazı ile bildirdiği takdirde markası, marka sicilinden terkin olunur ve keyfiyet Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinde ilân olunur.

Marka birden çok emtia için tescil edilmiş ise yukardaki esas dâhilinde, bu emtiadan bir kısmı için de feragat edilebilir.

Yukardaki fıkralara göre terkinin istenen marka üzerinde bir lisans hakkı tescil olunmuşsa terkin muamelesi marka ve lisans hakları sahiplerinin müşterek talepleri üzerine yapılır.

BAŞKAN — 38 nci madde üzerinde söz isteyenler? Buyurun Sayın Özek.

KADRİ ÖZEK (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, bu maddeye takdimen görüştüğümüz ve Heyeti Umumiyenin biraz evvel kabul ettiği maddede, alâmeti farikanın veya markanın ayrı bir haciz mevzuu olabileceği, o maddede derpiş edilmmişti. Şimdi alâmeti farika veyahut da markanın terkinini onun sahibi talep edebilecektir. Böyle bir hacizin vukuu halinde durum ne olacaktır, diye düşündüm. Yani alâmeti borçlu bulunan alâmeti farika veya marka sahibinin, bunu terkin edilmesini istemesi halinde, ızzar etmesi her zaman bahis mevzuu olacaktır. Bu itibarla Sayın Komisyon sözeşündən bu hususta izahat vermesini istirham edeceğim. Tenevvür edersek her halde iyi olur, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Komisyon bir beyanda bulunacak mı?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Efendim, 35 nci maddede sarahat vardır. Bundan dolayı haczedilemez. Madde metninde de zaten tasrih edilmiş bulunuyor.

BAŞKAN — 38 nci madde üzerindeki değişiklik önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Kanun teklifi 38 nci maddesinin birinci fıkrasındaki (olunur) kelimesinin (edilir) şeklinde değiştirilmesini ve mad-

denin bu değişiklikle oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN Değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

38 nci maddeyi kabul edilen değişiklik şekli ile oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Hükümle terkin

MADDE 39. — Markanın 50 nci maddeye göre terkinin hakkındaki kararların Sanayi Bakanlığına tebliğü üzerine tescil kaydı terkin ve keyfiyet Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinde ilân olunur.

BAŞKAN — 39 ncu madde üzerinde söz isteyenler? Yok. 39 ncu maddeyi oyunuzaya sunuyorum; Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Aynen kabul edilmiştir.

3. Re'sen terkin

MADDE 40. — Marka himaye süresinin bitmesinden itibaren üç yıl içinde yenileme talebinde bulunulmayan markaya ait sicil kaydı terkin olunur ve keyfiyet Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinde ilân edilir.

BAŞKAN — 40 ncu madde üzerinde söz isteyenler? Yok. Maddeyi oyunuzaya sunuyorum; kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. 40 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

B) Tescil ve kullanma yasağı

MADDE 41. — Sicil kaydı terkin edilen marka, terkin tarihinden itibaren üç yıl geçmedikçe aynı emtia için kullanılamıyacağı gibi başkasının adına tescil de edilemez.

Markanın birbirini takibeden üç yıl içinde muhik bir sebeb olmaksızın gereği gibi kullanılmaması sebebiyle iptali halinde yukarıki fıkraya hükmü uygulanmaz.

BAŞKAN — 41 ncu madde üzerinde söz isteyenler? Yok. Oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 41 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

XI - Çeşitli hükümler

A) Vekil

MADDE 42. — Türkiye'de ikametgâhı olmayanlar, markalarını tescil ettirmek ve tescille

meydana gelen haklarını kullanabilmek için Türkiye'de ikametgâhı olan bir vekil tâyin etmek mecburiyetindedirler.

Avukatlık Kanunu hükümleri mahfuz olmak şartıyla, vekil, müvekkilini bu kanun hükümlerine göre cereyan eden idari işlemlerde temsil etmeye yetkilidir.

İdare tarafından vekile yapılan tebliğler asıla yapılmış sayılır.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyenler? Yok. Oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Aynen kabul edilmiştir.

B) İlân masrafları

MADDE 43. — Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinin ve verilecek marka sicil örneğinin ve marka tescil belgesi örneğinin bedeli yönetmelikte gösterilir. Resmî Sınai Mülkiyet Gazetesinin basımı işinin ihalesinde 2490 sayılı Artırma, eksiltme ve ihale Kanununun pazarlık usulüne mütaallik hükümleri uygulanır. Marka sicil örneğinin bedelinin tâyininde yazma, çizme, fotokopi ve sair masrafları Sanayi Bakanlığınca hazırlanacak tarifede gösterilir.

Gerek bu masraflar ve gerek ilân ve saire masrafları peşin olarak malsandığına yatırılır ve alınacak makbuz Sanayi Bakanlığınca tevdi edilir.

İlân masrafları;

- a) Markanın tescili ve yenilenmesi hallerinde müracaat sahibinden,
  - b) Markanın intikali ve marka veya lisans hakkı verilmesi hallerinde marka veya lisans hakkını iktisabedenden,
  - c) Feragate dayanan terkinlerde feragate edenden,
  - d) Hükümle yapılan terkinlerde dâvacıdan,
  - e) Haciz sureti ile intikalde ihalede satınlardan,
- peşin alınır.

BAŞKAN — 43 ncu madde üzerinde söz isteyenler? Yok. Bu madde ile ilgili olarak verilmiş bulunan değişiklik önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Kanun teklifinin 43 ncu maddesinin «B) ilân masrafları» şeklindeki matlabinin «B) çeşitli masraflar» şeklinde değiştiri-

rilmesini ve maddenin bu değişiklikle oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. Maddeyi kabul edilen bu değişiklikle oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

C) Birlik markalarına ait hükümler

1. Teknik yönetmelik, birlik markasının konulması

MADDE 44. — Birlik markasına ait teknik yönetmelikte bu markanın sicilde yazılı sahibi tarafından âmmeye karşı taahhüdedilen ve mamul veya mahsullerin cinsi, nevi ve sairesine mütaallik hususların nelerden ibaret bulunduğu, mamul veya mahsullerin hangi vasıflarda olacağı, bu vasıfların tam olarak mevcudiyetinin kuruluş tarafından nasıl kontrol edileceği, bu hükümlere riayet edilmemesi halinde, o mamul veya mahsulleri imâl ve istihsâl edenlere tatbik olunacak müeyyideler derecedilir.

Teknik yönetmelikte yapılacak her türlü değişikliklerin tescil merciiine tevdi olunması şarttır.

Teknik yönetmeliğe göre yapılacak kontrolden sonra markanın mamul veya mahsullere konulması birlik markasının sahibi olan kuruluş tarafından yapılır.

BAŞKAN — 44 neü madde üzerinde söz istiyen. Yok. Maddeyi okunan ve yazılan şekli ile oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 44 neü madde aynen kabul edilmiştir.

2. Dâvaya katılma

MADDE 45. — Birlik markasının sahibi olan kuruluş tarafından açılacak dâvalara kuruluşa dâhil üyeler katılabilir.

BAŞKAN — 45 neü madde üzerinde söz istiyen. Yok. 45 neü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 45 neü madde aynen kabul edilmiştir.

D) Hizmet markaları

MADDE 46. — Hizmet markaları bu kanun hükümlerine tabi değildir.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Hukuk ve ceza dâvaları

1 - Tecavüz halleri

MADDE 47. — Aşağıda yazılı haller bu kanuna göre tescil edilmiş olan markalardan faydalanma hakkına tecavüz sayılır :

a) Hak sahipleriyle gayri kişiler tarafından markaların veya benzerlerinin kullanılması,

Başkasına ait tescilli bir markanın biçim, telâffuz ve mâna veya bunlardan birisi itibariyle eşini veya ebat yahut renk itibariyle veyahut dikkatle bakılmadıkça farkına varılmıyacak kadar cüzi surette değiştirilmiş şeklini kullanan kimse bu markayı aynen kullanmış sayılır.

Başkasına ait tescilli bir markaya, toplu olarak bıraktığı umumi intıba itibariyle ilk bakışta kolayca tefrik edilemeyecek şekilde benzeyen ve bu suretle iltibas tehlikesine sebebiyet verecek bir markayı kullanan kimse o markanın benzerini kullanmış sayılır.

b) Hak sahibinden gayri kişiler tarafından haksız olarak kullanılan markaları taşıyan emtianın satışa arz edilmesi, satılması, dağıtılması, memlekete sokulması veya memleketten çıkarılması,

c) Yukardaki bendlerde yazılı fiillere iştirak edilmesi.

BAŞKAN — 47 neü madde üzerinde söz istiyenler?. Buyurunuz Sayın Ahmet Aydın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Muhterem Komisyon eğer iltifat ederse, «Telâffuz» kelimesi orada haşivdir, tatbikatta kötü olur. Lütfen bu kelimeyi oradan tayyetsinler.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — İştirak ediyoruz, efendim.

BAŞKAN — Sayın Tekinel, bu hususu lütfen izah ediniz ve zapta geçiriniz, takabbül etmek kâfi değil.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Takrir ve relim, efendim.

BAŞKAN — Lütfen.

Sayın arkadaşlarım, takrir gelinceyedek 47 neü maddenin 1 neü paragrafında yazılı olan hususa dikkat edersek; «Aşağıda yazılı haller bu

kanuna göre tescil edilmiş olan markalardan faydalanma hakkına tecavüz sayılı» denmiş, sonuna bir «r» harfi ilâve edilmemiş. Müsaade ederseniz bu «r» harfi ilâve edilsin. «Sayılı» olmuş, «Sayılır» olsun.

47 nci madde üzerinde yapılacak değişiklik hakkında Sayın İsmail Hakkı Tekinel.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Sayın Ahmet Aydın Bolak arkadaşımızın itirazı üzerine hakikaten bir maddi hata vardır. Bu maddede ki «telâffuz» kelimesini kaldırıyoruz.

Ayrıca görüşülmekte bulunan bu maddenin birinci fıkrasının sonundaki «sayılı» kelimesinin «sayılır» olarak tashihi icabetmektedir.

Yine Türkçe olmıyan bir tâbire bu maddede yer verilmiş olduğunu müşahade ettim. Maddede «iltibas tehlikesine sebebiyet verecek» deniyor. «İltibas tehlikesine» diye bir tabir olmasa lâzım. Bu tâbirin «iltibasa sebebiyet verecek» şeklinde oyunuza arz edilmesini istiyoruz. Takririmizi bu şekilde arz ediyorum.

BAŞKAN — Verilen önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 47 nci maddesinin birinci fıkrasının sonundaki (sayılı) kelimesinin (sayılır) olarak tashihini,

a) fıkrasındaki «telâffuz ve» kelimeleri ile «iltibas tehlikesine sebebiyet» kelimeleri kaldırılması ve bu son kelimelerin yerine «iltibasa sebebiyet» kelimelerinin getirilmesini ve maddenin bu tashihle birlikte oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. 47 nci maddeyi yapılan bu değişiklik ile birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II - Hukuk dâvaları

A) Tazminat

MADDE 48. — Kasten, ihmal, teseyyüp veya tedbirsizlikle 47 nci maddede yazılı fiilleri işlemek suretiyle marka sahibine zarar veren kimse o zararı tazmin ile birlikte tecavüz fiilinden elde ettiği kâr zarardan fazla olduğu takdirde

aradaki farkı dahi zarar görene tamamen vermekle mükelleftir.

BAŞKAN — 48 nci madde üzerinde söz istiyen, buyurun Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Acaba sayın Komisyon bu maddeyi bir kere izah buyururlar mı?

BAŞKAN — Komisyon bir beyanda bulunmak isterler mi?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Lüzum görmüyoruz, efendim.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Madde şöyle efendim, «Kasten ihmal, teseyyüp veya tedbirsizlikle 47 nci maddede yazılı fiilleri işlemek suretiyle marka sahibine zarar veren kimse o zararı tazmin ile birlikte tecavüz fiilinden elde ettiği kâr zarardan fazla olduğu takdirde aradaki farkı dahi zarar görene tamamen vermekle mükelleftir.»

Hukuk dâvalarında tazminat müessesesi böyle tedvin edilmez. Tazminat, bir fiilin, haksız fiilin karşı tarafın mamelekinde iras ettiği noksanlıktır. Yoksa failin mamelekinde tevellüdeden fazlalık değildir.

Şimdi tazminat hesaplanırken haksız fiilin, failinin mağdurun mamelekinde yarattığı noksanlığı hesaplıyoruz. Bir de hakime bir mecburiyet daha ilâve ediyoruz. Failin mamelekinde bu yüzden ne fazlalık tahassul etti, onu da hesapla, tahsiline karar ver, diyoruz. Bu mümkün değil, ticari hayat içinde. Bu sebeple Komisyon dan bir izahat lütfetmişim. Eğer Komisyon madde üzerinde bir kere daha eğilirlerse, belki ben denize iltihak ederler, lütfetsinler.

BAŞKAN — Bir teklifiniz var mı, Sayın Bolak, yazılı bir teklifiniz var mı?

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Reis Beyefendi, maddeyi geri alalım. Yarınki birleşime yetiştiririz. Arkadaşımız haklıdır. Çünkü tatbikatta her hangi bir müşkülâtle karşılaşmış olmayalım.

BAŞKAN — 48 nci madde Komisyonun talebi üzerine geriverilmiştir.

B) Tecavüzün ref'i ve men'i

MADDE 49. — Hakları 47 nci maddede yazılı surette tecavüze uğrıyan kimse tecavüz edene

karşı tecavüzün ref'ini ve men'ini dâva edebilir. Hakları tecavüz tehlikesine mâruz kalan kimse muhtemel tecavüzün önlenmesini de dâva edebilir.

Tecavüz hizmetlerini ifa ettikleri sırada, bir müessesenin müdürü veya temsilcisi, yahut hizmetlileri tarafından yapılmış ise, müessese sahibi hakkında dâva açılabilir. Bu maddeye göre açılacak dâvalarda tecavüzünün men'i, ref'i veya önlenmesi istenen kişilerin yahut müessese sahibinin kusuru aranmaz.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Kanun teklifinin 49 ncu maddesinin birinci fıkrasının sonundaki (da) kelimesinin (de) olarak tashih edilmesini ve maddenin bu tashihle birlikte oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu Başkanı
İstanbul
İsmal Hakkı Tekinel

BAŞKAN — 49 ncu madde üzerinde söz istiyen? Yok.

49 ncu maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Yalnız oya sunmadan evvel birinci fıkranın sonundaki «da» kelimesinin «de» şeklinde düzeltilmesini Yüce Heyetinize arz edeceğim.

Bu şekilde maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

C) Marka kaydının hükümle terkinin

MADDE 50. — Aşağıdaki hallerde Sanayi Bakanlığı veya her alâkalı kişi markaya ait sicil kaydının terkinini mahkemeden talebedebilir.

a) Marka sahiplerinin, birbirini takibeden üç yıl içinde markalarını muhik sebebolsuzunun gereği gibi kullanmadıkları veya markalar aynen kullanılmadığı yahut birlik markası sahibi müracaatına ekli olarak tevdi etmiş olduğu teknik yönetmeliğe riayet etmediği takdirde,

b) Markanın devrinin halkın aldatılmasına yol açması halinde.

BAŞKAN — 50 nci madde üzerinde söz istiyen? Yok. 50 nci maddeyi okunan ve yazılı şekilde oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 50 nci madde aynen kabul edilmiştir.

III - Ceza dâvaları

A) Uygulanacak cezalar

MADDE 51. — a) Bu kanunun 3 ncu maddesinin son fıkrasına ve 32 nci maddesine aykırı hareket edenler ile, bir markayı tescil edilmiş olduğu şekilde gayri şekilde kullananlar, 3 aydan 1 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

b) Başkası adına tescil edilmiş bir markanın aynı veya benzerlerini kullananlar veya hak sahibinden gayri kimse tarafından haksız olarak kullanılan markaları taşıyan emtiayı satışa arz edenler, satanlar, dağıtanlar, memlekete sokanlar veya memleketten çıkaranlar ve bu fiillere iştirak edenler 8 aydan 2 seneye kadar hapis ve 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

(b) bendinde yazılı cezalara çarptırılan kişilerin varsa iş yerlerinin 1 yıl müddetle kapatılmasına ve aynı müddet ticaret ve sanattan menlerine hükmolunur.

Bu maddede yazılı fiillerin dikkatsizliği veya ihmali, yahut tedbirsizlikle işlenmiş olduğu anlaşıldığı takdirde fail yalnız para cezasıyla cezalandırılır.

Tekerrür halinde yukarıda yazılı cezaların iki katı hükmolunur.

BAŞKAN — 51 nci madde üzerinde söz istiyen? Sayın Dizman, buyurunuz.

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlarım, 51 nci maddenin (B) bendinde «Baskası adına tescil edilmiş bir markanın aynı veya benzerini kullanmak» veya maddede bununla ilgili olarak tasrih edilen diğer suçları işliyenlere Sanayi Komisyonu değiştirmesinde, altı aydan bir seneye kadar ceza tertip edilmiş iken, Adalet Komisyonu bunu sekiz aydan iki seneye kadar olarak değiştirmiştir. Azami hadddeki değişikliğe bir itirazımız yoktur. Bu zaten hâkimin takdirine aittir. Durumun vahametini nazarı dikkate olarak bu miktarı yükseltebilecektir. Yalnız buradaki 6 ayın 8 ay olarak, yani başlangıç hududunun 6 aydan 8 aya çıkarılması, ceza hukuku sistemimize aykırı gibi görülmektedir.

Bir de 6 ay hudut birçok haklardan mahrumiyet başlangıcıdır. ve 6 aylık hudutta 59 ncu maddenin yani takdiri tahfif sebebinin kullanılması

ması halinde, birçok haklardan mahrumiyet cezasının daha aşağı miktarlara indirilmesi kabîl hale girer ve nihayet tecil hükümlerine girer. Bu iki ay artırdığımız zaman, belki de basit hâdiselerden ceza hukuku düşüncelerine göre takdirine göre birçok haklardan mahrum edilmeyecek bir ceza verilmesi icabeden bir kimseye 59 neu maddeyi tatbik etmek suretiyle dahi 6 aydan aşağı cezayı indirmek kabîl olmayacağı için, cezanın haddi yükseltilmiş olur.

Yani şu noktayı arz etmek isterim ki; 8 aylık bir ceza başlangıcı ceza hukukundaki prensibimize aykırıdır. Ceza hukumumuzda 6 ay bir çok hakların başlangıcı veya nihayetidir. Bu itibarla 6 aydan 8 aya çıkarmaya ciddi bir sebep yoktur. Böyle bir değişikliğe gitmek lüzumsuzdur. 6 ay bırakıldığı takdirde zaten suç 8 ay veya daha ziyade cezayı istilzam ettirecek ağırlıkta ise hâkim bunu takdir etmek suretiyle o miktar cezayı verebilecek takattadır. Ama 8 aya çıkarılmak suretiyle bir çok haklardan kesin surette mahrumiyeti istilzam eden 6 ayın ötesindeki bir miktara birdenbire çıkmış olmayalım.

Bu hususun düzeltilmesini istirham eden bir takrir takdim etmekteyim, kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Bolak.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) Ben-denizin istirhamım maddenin nihayetine bir kelime ilâvesi istikametinde efendim. Madde metninde dağıtma fiili de teziye ediliyor. Yüksek Komisyon âzalarına da izah ettiğim gibi İstanbul'da bir markanın sahibini düşününüz, tescil edilmiş. Birde Kağızman'daki tüccarı düşününüz. Perakendeci almış bu markayı, sahtekârlığını takibecek ve Kağızman'daki kişi bunun sahte bir marka olduğunu tesbit edecek ve satıştan imtina edecek, komisyon metni aynen çıkarsa. Çünkü dağıtma fiili de altı aylık cezayı müstelzandır. Yani perakendeci esnafın çarşıda satışı halinde de markanın sahibi yahut mağşuş markanın tarif edilmiş tağşış edilmiş markanın sahibinin piyasaya sürdüğü emtiayı, eşyayı satan kimse mücerret dağıtma fiili ile yine teziye edilecek. Diğer fikrada ihmâl, teseyyüp ve saire kelimeleri, cümleleri sıralandığına göre lütfen ilânat yapımlar; «bilerek dağıtanlar» densin. Halkta, adalete daha yakın olur, lütfetsinler.

BAŞKAN — Madde üzerinde başka söz istiyen var mı? Buyurunuz Sayın Öktem.

NACİ ÖKTEM (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Ali Dizman arkadaşımızın 8 aylık müddeti iki ay fazla buluşu belki mahsurludur, hukukan. Ama bir mesele Türkiye'de ancak hapis cezalarının yükselişi ile önlenabilir. Mesele bir ilâç farzediniz; ben Türkiye'de mahkemeye düşmüş ilâç fabrikası bilmiyorum. Bir gün Tıbbi Adliye uğradım, bu kanunu vermezden evvel. En az 50 çeşit ilâcın orada sahtesi yakalanmış ve tahlile gelmiş olduğunu gördüm. Şimdi bir insan farz edin ki, mesuliyetten âri, bir bodruma giriyor ve bir makina alıyor, bu makina ile nâmütenahi ilâç basıyor ve bu ilâci istediği gibi dağıtıyor. Size bir firma söylesem burada hayretler içinde kalırsınız. Teşhir etmek istemiyorum. Türkiye'de 50 yaşındayım, kendimi bildim bileli bu firmayı tanırım; bu firma sahtekârlık yapmıştır. Şimdi farz edin ki, bu ilâç başkasının milyonlara malettiği bir ilâci tanıtmak için, alıyor ve kendisi satıyor Anadolu'da. Şimdi, eğer altı ay koyarsak, bu elbette hâkimin takdirine bağlıdır, ceza sekiz ay olunca 50 bin lira parayı verir, fakat sekiz ay hapis yatmak istemez. Bugün Türkiye maliyesine milyonlara mal olan hırsızlık yapılmaktadır. Vergi vermez, kira vermez, mesuliyetten uzak, bir bodrumun içerisinde istediği gibi işini yapar. Yakalandığı zaman bin bir dalavere ile bir kuruşum yok der. Fakat hapisten korkar. İşte böyle insanları önleyebilmek için ancak cezanın ağır olması ve o kimsenin bu mesuliyet altına sokulması şarttır. Aksi halde bin lira cezayı borç bulup verebilir, fakat sekiz ay hapis yatmak istemez, korkar ve bir daha yapmaz ve memleket sanayii de kurtulur. Bütçeye gelirini işliyen bir insan, farz ediniz bir Opon satıcısı, milyonlara satıyor ve milyonlara para vergi veriyor arkadaşlar. Ama öbür taraftan kırk para vergi vermiyor ve aldığı parayı cebine indiriyor. Bu haller bu memlekette daha ne kadar sürecek? Onun için, muhterem Ali Dizman arkadaşım 8 aylık meseleyi çok görmesin. Aslında büyük fark değildir. Bu maddenin böyle konulması, hayırlıdır, zannediyorum, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Komisyon adına Sayın Tekinel buyurunuz.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Ali Dizman arkadaşımızın

yapmış olduğu teklifi komisyon olarak takdirinize arz edeceğiz. Yalnız, Naci Öktem arkadaşımızın, tatbikattan misâller vermek suretiyle ortaya attığı misâller doğrudur. Bugün memleketimizde bir şey yerine, diğer birşey veren ve bin nevi dolandırıcılık yapan, halkın sıhhati ile uğraşmayı bir âdet haline getirmiş ve bunu bir kazanç vasıtası yapmış insanların adedi çoğalmaktadır. Bunu önlemek maksadıyla, bizden evvel komisyonda da tecil imkânlarından 59 neu maddenin tatbiki halinde istifade edememesini temin için bu maddenin bu şekilde vaz'edildiği tetkikatımızdan anlaşılmıştır. Elbette ki takdir Yüce Meclisindir. Ancak son zamanlarda, bu konuda tevali eden aflar suç konusu olarak ele alınan bu mevzularda suç âletlerinin dahi, yakalanan makinaların dahi sahiplerine iadesini ve tekrar suç işlemesini temin edecek şekilde bir tatbik görmüştür. Takdir Yüce Heyetinizindir, esas prensiplerde bir değişiklik yapmayı biz düşünmemekteyiz.

Sayın Aydın Bolak arkadaşımızın söylediği, 51 nei maddenin (b) bendindeki «emtiayı» kelimesinden sonra «bilerek» kelimesinin ilâvesinde, bizzet bir mahsur yoktur. Ama bu şekilde kalmasında da hiçbir mahzur yoktur. Çünkü ceza itibariyle cürüm nevindedir. Bunlarda kasıt aranır, bu itibarla «bilerek» kelimesinde bir mahzur yoktur. Faal olmadığı takdirde de yine hiçbir mahzur yoktur. Çünkü yine mahkemelerde kasıt esas alınacaktır. Mamafih, arkadaşlarımız bu izahatımızı kâfi görmüyorlarsa, onların hesabına da bir takrir vermeye de âmadeyiz.

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Lûtfetmenizde fayda vardır.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Verelim diyorsunuz. Olmasında da, olmamasında da bir isabetsizlik yoktur. Bu şekilde Heyeti Aliyenize arz ediyorum.

BAŞKAN — 51 nei madde üzerinde Sayın Halil Özmen, buyurunuz.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlarım, tatbikatta çok geçen ve birçok defalar ihtilâflara yol açan, itirazlara yol açan bir hususu Yüce Heyetinize arz etmek istiyorum.

«Başkası adına tescil edilmiş bir markanın aynı veya benzerlerini kullananlar veya hak sahibinden gayrı kimse tarafından haksız olarak

kullanılan markaları taşıyan emtiayı satışa arz edenler, satanlar, dağıtanlar, memlekete sokanlar veya memleketten çıkarılanlar ve bu fiillere iştirak edenler 8 aydan iki seneye kadar hapis...»

Şimdi, biraz evvel muhterem arkadaşlarımdan bir tanesi itiraz ettiler, buraya bendeniz de itiraz ediyorum ve Yüce Heyetinizden rica ediyorum. Umumi prensipleri bozmamaya âzami gayret sarf etmeliyiz. Çünkü Ceza Kanunumuz, umumi bir kanundur, bu yaptığımız kanun ise hususi bir kanundur. Umumi kanunlarda hapis cezanın asgari haddi 7 günden başlar. Şimdi muhterem arkadaşlarım, Komisyon olarak bunu 8 aydan başlatıyorlar, iki seneye kadar diyorlar. Yine Ceza Kanunumuzda bir prensip vardır. Arkadaşlarımızın koyduğu prensipten ayrılıyor. Orada, «7 günden şu kadar müddetle hapis veya 5 bin liradan 50 bin liraya kadar...» der. Şimdi burada bir «veya» kelimesi olursa, o zaman hâkim takdir hakkını kullanacaktır. Karşısına gelen maznunun bütün nasiyei halini, hareketlerini, geçmişteki durumunu, duruşmadaki vaziyetini nazarı itibara alarak, ya hapis cezası verecek, ve yahut da para cezasını verecektir.

Bâzı insanlar vardır ki, para cezası verdiğiniz zaman küplere binerler; bâzı insanlar vardır ki, hapis yatmak için can atarlar. Bu itibarla burada, muhterem arkadaşlarımdan nazarı dikkatini celbediyorum, hapis cezası ayrı olmalı, para cezası ayrı olmalıdır ve hâkimin takdir hakkına dokunulmamalıdır. Hâkim arzu ederse hapis cezası vermelidir, arzu ederse para cezası vermelidir; ama bir fiilde hem para cezası, hem de hapis cezası; bu adalet kaidelerine uygun değildir, arkadaşlar. Bunu takibeden bir fıkra daha vardır:

«(b) bendinde yazılı cezalara çarptırılan kimselerin varsa iş yerlerinin bir yıl müddetle kapatılmasına...» yukarıdaki cezayı verdi hâkim 8 ay hapis verdi, 5 bin lira da para cezası verdi. Ondan başka, eğer iş yeri varsa; «Bir yıl müddetle kapatılmasına ve aynı müddet ticaret ve sanattan menlerine hükmolunur.»

Muhterem arkadaşlarım, şu çıkardığımız kanuna göre, şu maddeye göre, bu da çok ağır. Bunun tatbikatını gördük. Allah kimsenin ocağına ateş düşülmesin. Ben bunları Millî Korunma Kanununda gördüm. Bir çığı düştüğü zaman, bir ateş düştüğü zaman hem kendi malını, mülkünü müsadere ediyorsunuz, hem evini, barkını yıkıyorsunuz, hem de para cezası veriyorsunuz, tutu-

yorsunuz bir de şu kadar müddetle tiarettin men cezası veriyorsunuz. Her halde, kabul buyuracağınız şu kanun ve şu madde memleketimizin çapında, diğer suçlarla kabili kıyas bir suç değildir. Büyük bir madde doğıldır. Bu kadar ağır bir kanun maddesi çıkarmamanızı Yüce Heyetinizden istirham ediyorum. Yüce Heyetiniz her şeye kadirdir. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

BAŞKAN — Sayın Özek buyurunuz.

KADRI ÖZEK (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, Sayın Halil Özmen arkadaşımızın bu kürsüden ileri sürdüğü ceza hukukunda hapis cezasında asgari haddin 7 günden başlatıldığına mütedair bir prensibin mevcudiyetini bendeniz bilmiyorum. Burada müzakere edilmekte bulunan bu kanunda ve şu maddede, cezanın ağır tutulmasını uygun ve hakikaten Sayın Naci Ökten arkadaşımızın misallerle anlattığı hâdiseler muvacehesinde, hattâ hapis cezasının teciline mâni olmak maksadına mâtuf, sekiz aydan başlatılmasını dahi bendeniz az görüyorum. Çünkü tasavvur buyurun, arkadaşlar; bir markanın taklidi suretiyle, bunu ihraz için, o markanın asıl sahibinin, bu markayı tutturmak için vermiş olduğu emek, sarf ettiği maddi ve mânevi her türlü imkânlar, bir anda, birisinin sahtekârlığıyla, onun eline geçiyor. Ve bu kadar ağır bir sahtekârlığın cezasının asgari haddinin 8 aydan başlatılmasını da arkadaşlarımız fazla görüyor. Şayanı hayret!

Muhterem arkadaşlarım, cezaların hafifliği hakikaten suçların rahatlıkla işlenmesine ve tekerürüne her zaman imkân vermektedir. Bu bir gerçek. Bunu savunan arkadaşlarımız hukukçu arkadaşlarımız. Bunu tatbikatta zannediyorum ki, en az benim kadar onlar da görmüşlerdir. Şu halde, böyle bir cezanın asgari haddinin daha da indirilmesi âmmenin menfaatiyle kabili izah olmasa gerek. Sonra terhipli bir ceza nevini arkadaşımız teklif etti. Yani arkadaşımız hâkimin takdirine bırakılsın dedi, ya hapis, veya para cezası. Hayır, arkadaşlar, aynı zamanda hapis ve para cezasını müstelzim fiiller karşısında bu cezanın verildiği veya verilmesini âmir bulunan hükümler ceza kanunlarında pek çoktur.

Muhterem arkadaşlar, meselenin ehemmiyetine binaen ve tatbikatta benzeri birçok hâdiselerin zuhur etmesi muvacehesinde, komisyonun asgari haddi sekiz ay olarak kabul etmiş olduğu

bu cezanın tadil edilmeksizin aynen kabulünde, âmmenin menfaati büyüktür. Bunun aynen kabulünü bendeniz de istirham ediyorum. Müspet oy kullanacağım.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — 51 nci madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önermeleri var, okutuyorum.

Söz mü istediniz efendim?..

ŞAADET EVREN (İstanbul) — Evet.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Evren.

ŞAADET EVREN (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım; gerek Naci Bey arkadaşımız, gerekse Kadri Özek arkadaşımız hassasiyet göstermekte haklıdır. Bu suçlar kesretle işlenmektedir. Ancak, bir kanun sistemi içinde, getirdiğimiz kanun sistemi içinde, bir suçun hem kasdi, hem de gayrikasdi olarak işlenebileceğini kabul ediyoruz. Kasdi olsun, ihmal ve teseyyüple işlenmiş olsun, işlenmiş olursa, diyoruz. Kasdi ve gayrikasdi surette işlenmesini kabul etmek, gayrikasdi surette işlendiği takdirde, suçlu lehine bâzi takyitler tanımak demektir, bu hasbel kanun da böyledir. İhmal ile, teseyyüple, hata ile işlenmiş olursa bir suç, ona bâzi avantajlar tanımak, onu hiç olmazsa mahkûmiyetinde bir tecil hakkından istifade ettirmek lâzımdır, adalete uygundur. Eğer bir adam rodacti ahhlâkiye sahibi olarak, bunu tam şenactine vâkıf olarak işlemişse komisyon zaten yapacağını yapmıştır; cezanın âzami haddini yükseltmiştir, iki sene yapmıştır. Hâkimin hakkı takdirî vardır. En yüksek haddi tâyin eder, takdir eder, verir. Ama hataen işlemişse onu tecil hakkından mahrum etmemek lâzımdır. Binaenaleyh, asgari haddin 6 ay olarak tesbitinde ictimai fayda vardır, ben de o fikre iltihak ediyorum.

BAŞKAN — Komisyon adına buyurun Sayın Tekinel.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Halil Özmen arkadaşımızın prensiplerden bahseden sözlerine cevap vermiyeceğim. Çünkü, Sayın Kadri Özek arkadaşımız kendilerini cevaplandırdılar. Yalnız, burada bu kanunların müzakeresine ait bir noksanlık var. Şimdi, muhterem hanımefendi Şaa-det Evren buraya geldiler ve çok haklı bir tenkidde bulundular : Kanunların ne zaman, han-

gi saatte gündeme geleceği belli değil. Arkadaşlarımız bu bakımdan hazırlıksız geliyorlar ve dağıtılmış olan tasarıları ellerinde bulundurmuyorlar. Hanımefendi müsterih olsunlar; çünkü kendilerinin noktai nazarına uygun husus 51 nci maddede vardır, okuyorum :

(B) bendinde yazılı cezalara çarptırılan kimselerin, varsa işyerlerinin bir yıl müddetle kapatılmasına ve aynı müddet ticaret ve sanattan menlerine hükmolunur.

Bu maddede yazılı fiillerin dikkatsizlik veya ihmal, yahut tedbirsizlikle işlenmiş olduğu anlaşıldığı takdirde fail yalnız para cezası ile cezalandırılır.

Tekerrür halinde yukarıda yazılı cezaların iki katı hükmolunur.» denmektedir.

Aynı fikirdeyiz, bu yanlışlığın da bundan neşet ettiğini biliyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Halil Özmen.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlarım, çok rica ederim, yanlış bir şey anlaşılmasın. Prensipleri müdafaa ederken, başka cihetlere katıyen saptırmayalım. Ceza Kanunumuzun 29 ncu maddesi hâkime takdir hakkı vermiştir. Bu, bir hâkim için kâlıkandır, sizin sırtımızdaki zırh gibi, teşriî masuniyet gibi, hâkimin de o, zırhdır, onu hiç kimse delemeyebilir. Hâkim önüne gelen maznunun bütün durumunu gözden geçirecektir. Geçmişteki hali nedir? Cezası tecil edildiği zaman münebbih olacak mı? Ahlâki redacti olacak mıdır? Bütün bunları nazara alır ve ona göre ceza verir. Ceza Kanununda altı ay veya daha aşağı olan suçlar için cezayı tecil edebilir, 89 ncu maddeyi tatbik eder; 94 ncu maddedeki ihtarı yapar. Şayet bu şartlar altında bir daha suç işlersen gelecek yıllarda bunun iki mislini çekersen, diye söyler. Böyle umumi bir madde varken, Ceza Kanunumuzda umumi bir prensip varken masul olur da biz, Marka Kanununun şu maddesinde bu prensipleri hep çığnıyacağız; hâkimin takdir hakkını elinden alacağız? Sekiz aydan iki seneye kadar hapis cezası vereceğiz, ondan başka, para cezası vereceğiz, dükkânını kapatacağız, bir yıl müddetle işinden alıkoyacağız. Vallahi çok ağır arkadaşlar. Ben, Yüce Heyetinize, yılların tatbikatçısı olarak düşüncelerimi arz ediyorum, çok ağırdır. Sayın Kadri Özek arkadaşım da Ceza Kanununun 21 nci ve onu takibeden maddele-

rinde hapis cezasının asgari miktarının yedi gündün başlayacağını biliyor. Bunu bildiği halde burada başka türlü konuşuyor. Bu itibarla özür dilerim.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Naci Öktem.

NAÇİ ÖKTEM (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, ben bu kürsüde muhterem huzurunuzda böylesine sahtekâr insanların hüviyetlerini dökmek istemiyorum. Sadece başımdan geçen bir hâdiseyi nakledeceğim ve huzurunuzdan ayrılacağım.

Ben kaderin bir cilvesi olarak hapisaneye düştüm. Benim bir imalâthanem vardır, plâstik imalâthanesi. Kendi bilgim dâhilinde yaptığım bir oyuncak işi, tâbir caizse maymun oyuncak. Hapisaneye düştükten sonra, benim meşgul olduğum zaman kimsenin takdir etmediği bu oyuncakın - bir tanesini bir liraya satıyorlar - beş kişi taklidini çıkardı, ve benim bütün ömrüm boyunca hazırlamış olduğum ve bana on binlere mal olan, birçok eziyetlere mal olan bu oyuncak bir günde 5 kişi taklidetti, benim bütün kârıma ve verdiğim vergiyi elimden aldı. Çıkarana kimler muhterem arkadaşlarım söyleyeyim size, Türkiye'de tek kuruluş Hükûmete vergi vermemiş, tufeyli geçinmiş, sahtekârlıkla, dolandırıcılıkla, onun malını almış, sahtesini çıkarmış, başkasına satmış, başkasının faturasını kesmiş, bin bir türlü dalavere. Ve böyle insan hâkimin karşısına gelecek.

Muhterem arkadaşlar, eğer böylesine insanları, bu kadar mesuliyetsiz insanları, (eğer kanunda, hâkimin önüne gelen bir kanun, hâkim onunla elhette ki bir ceza tertilbedecek, hâkimin takdirine bağlı yine) artık bu memleket topraklarında bu kadar serbest bırakmak da bilmiyorum, ne dereceye kadar doğrudur?

Muhterem arkadaşlar, 8 ay hakikaten azdır aslında; ama, takdir sizindir, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Ali Dizman.

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlarım, marka sahtekârlığının acı sonuçlarını hepimiz biliyoruz. Onun içindir ki, cezanın âzami haddi üzerinde en ufak bir fikir beyan etmedik. Bunun bir seneden iki seneye çıkarılması olmasını tenkid etmedik. Sadece arz etmek istediğimiz bir nokta var. Komisyon der ki, tecil hudutlarını aşmış olmak için 8 aydan cezaya başlattık. Biz diyoruz ki, hâdiseler o kadar çok te-

nevvü eder ki, bunlar içerisinde ceza verildikten sonra tecil etmek en güzel hal olabilir. İki sene âzami had cezayı vermek en güzel, vakiyaya en uygun bir hal olabilir. Hâkimi böyle bir imkândan mahrum etmiyelim. Bir hâdiseler olur, suçlunun durumuna göre, suçun şekline göre, vahamet derecesine göre, hâkim hem cezayı verip, hem de tecil etmek suretiyle o suçluyu bir daha suç işlemeye hale getirebilir. Ama sizin iki aylık verdiğiniz bir munzam müddet bu imkânı ortadan kaldırır. Aslında hapis yatması lâzımgeliyorsa, altı ay ile sekiz ayın hiçbir farkı yoktur.

Bu tecil hakkından mahrum ettiğiniz takdirde belki de o suçluyu mutaakıp devrelerde daha fazla başka suçlar işlemeye yoluna teşvik etmiş olabilirsiniz. Eğer deseydiniz ki; biz bu suçun cezasını bir seneden aşağı görmüyoruz veya üç seneden aşağı görmüyoruz. O zaman bizim tecil hudutlarına yakınlık uzaklık mevzuunda bir lâf söylemek hakkımız kalmazdı. Ama sekiz ay diyorsunuz; yani hâkimin sadece tecil hakkını şimdiden peşinen önlemek istiyoruz. Biz de diyoruz ki, tecil hakkını bugünden önlemekte pek çok zararlar vardır. Hâdiseler yaşadıkça, görüldükçe başa geldikçe ancak takdir edilebilir. Bugünden tesbit edip misal ileri sürme imkânı yoktur. Ama hâkimin elinden böyle bir imkânı almaya, bugünden imkân yoktur. Zaten altı ay ile sekiz ay hapis yatmanın aslında farkı yoktur. Altı ay ile sekiz ay farkı olmadığına göre, hududu umumî ceza hukuku kaidelerine uygun bir rakam olan altı ayda bırakmak bâzı ahvalde tecil hakkını kullanmasını temin etmesi bakımından faydalıdır. Komisyonun son çıkarılan aflar dolayısıyla bu kabîl suçların cezasız kalmasından dolayı arttığı yolundaki endişesini, biz bunu iki seneye de çıkarırsak yine de önleyemeyiz. Zira, bundan sonra eğer mutaakıp af kanunları çıkması mukadder ise cezayı 8 ay yazmakla onu önleme imkânını bulamayız. Bu ayrı bir mevzu, o ayrı bir mevzudur, arz ediyorum.

BAŞKAN — Sayın Kadri Özek.

KADRI ÖZEK (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, her nedense çok gayriahlâki olarak işlenmesi bahis mevzuu olan bir suç karşısında âmmenin menfaati mülâhazasıyla verilecek olan cezanın asgari haddinin sekiz aydan daha aşağı indirilmesi hususunu arkadaşlarım ısrarla savunuyorlar.

Muhterem arkadaşlar, her ceza ancak bir suç karşılığı verilebilir. Ve suç herhalde, cemiyet içinde gayriahlâki olarak mütalâa edilen bir fiildir. Şu halde, suç işlemeyecek bir kimse için kanunlarda tâyin ve tesbit edilen cezaların asgari ve âzami haddi hiçbir zaman bir mâna ifade etmez. Eğer müzakere edilmekte olan bu, kanun ve şu 51 nci maddede derpiş edilen cezanın bahis konusu ettiği fiil taksirli bir suç olsaydı, sizi temin ederim ben altı ayı dahi fazla görürdüm. Ben vâzı kanununun hâkime takdir hakkını ve bu takdir haklarından cezanın tescili hakkını, ancak taksirli suçlara inhisar ettirmesinde de, şahsi bir kanaat sahibiyim. Binaenaleyh, kasti olarak işlenen ve fâhiş bir zarar müeddi bir fiil karşısında hâkime takdir hakkını tanınamamak gibi, çok dikkatli bir hareket bence düşünülemez.

Muhterem arkadaşlar; Sayın Halil Özmen arkadaşım, Türk Ceza Kanununun 21 nci maddesinde bahsetti.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — 15.

KADRI ÖZEK (Devamla) — Veya 15 nci maddesi. 15 nci madde diyor arkadaşım. Burada 21 nci madde dedi de.. Elimde bir Ceza Kanunu yok, maddeleri ezberlemiyorum tabii... Yalnız muhterem arkadaşlarım, bir prensip değildir, bir cezanın asgari haddi eğer orada 7 günden başlatılmış ise veya Ceza Kanununda böyle bir hüküm varsa bu, bağlayıcı bir hüküm değildir. Vâzı kanun cezanın asgari veya âzami haddini tâyin etmekte tamamen serbesttir.

Muhterem arkadaşlarım, komisyon üyeleri arkadaşlarım da aynı kanaattedirler. Onları da dinledik. Filhakika, cezanın tescili, suçlu işleyen maznunun bir defa daha suç işlemesine asla mâni olacak bir tedbir değildir. Tekrar edeyim, ben kasdi suçlarda, bir cezanın tescili müessesesine taraftar değilim. Ama taksirli suçlarda bu miktarın yüksek tutulması da icabeder.

Binaenaleyh, bir nevi af müessesesinin değişik şekli olan altı aya kadar olan cezanın tescili, aynı mahiyette, muayyen bir müddet zarfında bir suç işlenmediği takdirde, tecil edilen cezanın affı mânasında telâkki edilecektir. Maalesef memleketimizde âdi suçlar, ama kasıtlı suçlar ve cemiyet aleyhine işlenen suçların affı keyfiyeti ve bu meselenin şu veya bu mülâhazalarla dejenere edilmiş olması neticesindedir ki; affa uğriyan suçların aftan sonra,

daha çok işlendiği gerçeği istatistiklerle tesbit edilmiştir. Şu halde istirham ediyorum, muhterem arkadaşlar; affın bir nevi suiistimal edilen bir hak olarak istimalinden cemiyet fayda görmüyor. İşte bu kanunda da böyle. Vâzı kanun hâkime mutlaka takdir hakkı tanımak mükellefiyetinde degildir. Kaldırıyor bu hakkı. Diyor ki; sen böyle suç işliyen bir kimseyi mutlaka tecziye edeceksin ve onu arz ettiğim gibi, bir nevi affa müncer olan, altı aylık cezanın tecili hakkını da bertaraf ediyor. Ne var arkadaşlar, bu şekilde asgari cezanın tâyininde bir gayritabîlik yok. Cemiyetin ızzarını mutlaka menetmek istiyor, kanun vâzı.. Bunu istemiyen zannediyorum ki, hiçbir kimse olsun. Çünkü, cemiyete karşı işlenecek bir suç şiddetle tecziye edelim diyor. Belki bu suçun mağduru bizlerden birimiz de olabiliriz. Ama, o infialî mağdur olduğumuz zaman değil, olmadan evvel duyduğumuz zaman zannediyorum ki, hukuka daha çok hürmet etmiş oluruz.

Hürmetlerimle arkadaşlarım,

BAŞKAN — Sayın Halim Aras, şahsınız adına mı, konuşacaksınız?

ABDÜLHALİM ARAS (Kayseri) — Şahsım adına konuşacağım.

BAŞKAN — Buyurunuz.

ABDÜLHALİM ARAS (Kayseri) — Muhterem arkadaşlar, üzerinde konuşulan mevzu Yüksek Meclise hayli müzakere mevzu yapıldı. Bu bakımdan bendeniz, söz almamak niyetinde idim. Fakat bir hususa teması zarurî buldum.

Muhterem arkadaşlarım, altı aylık haddten başlanması noktainazarından hareket edildiği takdirde, Ceza Kanunundaki birçok suçlar içinde, bu noktainazar müdafaa edilirse ve Ceza Kanunundaki hırsızlık, dolandırıcılık, sahtekârlık ve muayyen bir müddeti aşan yaralamalar nazarı itibara alınır ve bu hâdiselere ayrı noktainazarlar ve prensipler tatbik edilirse, neticenin ne kadar vahamet arz edeceği dikkat nazarlarınıza arz edilirse, bu müdafaa tarzının burada da mümkün olmayacağı, netice olarak, tebellür eder. Bu husus Yüksek Mecliste müzakere edildiği gibi hakikaten komisyonda da üzerinde duruldu ve bu noktainazarı müdafaa eden arkadaşlar da oldu. Fakat bendeniz bir komisyon üyesi olarak, komisyonda, bu

suçun bir sahtekârlık, dolandırıcılık, hırsızlık mertebesinde bir suç olduğu noktainazarını müdafaa ettim ve huzurunuzda da bu noktainazarı ifade için söz aldım. Eğer ki, biz hırsızlık suçunda hâkimin tecil hakkını kullanabilmesi için muayyen hırsızlık suçların da altı aydan başlıyalım diye bir noktainazar takibedecek olursak, ve vâzı kanunun bu gibi suçlarda muayyen miktardan itibaren suçları başlatması prensibini nazarı itibara alırsak ve bunu aynen bu mevzuuda da tatbik edecek olursak, isabetli hareket etmiş oluruz. Ve kanun vâzı olarak bu noktainazarımızı ağır suçlar hakkında görüşlerde ifade edilen prensiplerden hareket edilerek bir neticeye vardırırsak daha isabetli olur. 8 aydan başlaması da isabetlidir. Ve bu suçlar hafif suçlar değildir. Ceza Kanununda emsali bulunan suçlardan hiçbir zaman aşağı telâkki edilecek daha ehven telâkki edilecek suçlardan değildir. Bu itibarla bendeniz, şahsım adına, 8 aydan başlatılması yolundaki komisyon raporundaki maddenin aynen kabulünü istirham ediyorum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Konuşmaların yeterli görüldüğüne dair bir önerge gelmiştir, okutuyorum.

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Konu aydınlanmıştır, konuşmalar aynı şeylerin tekrar ifadesi mahiyetini almak temayülünü gösterdiğinden görüşmelerin yeterliğinin oylanmasını arz ve teklif eylerim.

Ankara

İbrahim İmirzalıoğlu

BAŞKAN — Yeterlik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Yeterlik önergesi kabul edilmiştir.

51 ne madde üzerinde verilmiş bulunan değişiklik önergelerini aykırılık sıralarına göre okutuyorum.

Sayın Başkanlığa

51 ne maddenin (b) bendinin ilk fıkrasındaki «8 aydan 2 seneye kadar hapis» ibaresindeki 8 ayın 6 ay olarak değiştirilmesini sözlü olarak arz ettiğim gerekçeye müsteniden arz ve teklif ederim.

Tokat

Ali Dizman

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına
6 aydan iki seneye kadar hapis kelimelerinin (B) bendine ilâvesini arz ederim.

Kırşehir
Halil Özmen

BAŞKAN — Sayın Özmen; Sayın Dizman'ın önergesine iştirak ediyorsunuz.

Yüksek Başkanlığa

51 nei maddenin, (b) bendinin ikinci satırında, «Emtiayı» kelimesinden sonra (bilerek) kelimesinin ilâvesini ve bu ilâve ile maddenin oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu
Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

Başkanlığa

51 nei maddenin (b) bendinin satanlar, dağıtanlar, satışa arz edenler kelimelerinin başına «bilerek» kelimesinin ilâvesini arz ederim.

Balıkesir
Ahmet Aydın Bolak

BAŞKAN — Okunmuş bulunan dört önergeden ikişer tanesi aynı mahiyettedir. Bu bakımdan Sayın Dizman'ın, evveleminde önergesini okutacağım ve oyunuzun sunacağım.

(Tokat Milletvekili Ali Dizman'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergeyi oyunuzun sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Önerge reddedilmiştir. Diğer önergeler, Sayın Bolak ve Sayın Tekinel tarafından verilmiş bulunan önergeler de aynı mahiyettedir. Onun için komisyon başkanı tarafından verilmiş bulunan önergeyi okutuyorum.

(Adalet Komisyonu Başkanı İsmail Hakkı Tekinel'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergeyi oyunuzun sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Önerge kabul edilmiştir.

51 nei maddeyi kabul edilen bu değişiklikle oyunuzun sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... 51 nei madde yapılan değişiklikle kabul edilmiştir.

Sayın arkadaşlarım, bu arada 48 nei madde üzerinde komisyon tarafından yapılması düşünülen değişiklik yapılmış ve madde Başkan-

lığa gönderilmiştir. 48 nei maddeyi değişiklikle okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 48 nei maddesinin değiştirilmesini aşağıdaki şekilde arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu
Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

48 nei maddenin (birlikte tecavüz fiilinden elde ettiği kâr zarardan fazla olduğu takdirde aradaki farkı dahi zarar görene tamamen vermekle) kelimelerinin çıkartılmasını ve maddenin o şekilde oylanmasını talebederim.

Adalet Komisyonu
Başkanı
İstanbul
İsmail Hakkı Tekinel

BAŞKAN — Müasade ederseniz komisyonun getirmiş bulunduğu maddeyi, bu çıkartılmış şekline göre Yüce Heyetinize okutayım. 48 nei maddenin komisyon tarafından getirilen metnini okutuyorum.

MADDE 48. — Kasten, ihmal, teseyyüp veya tedbirsizlikle 47 nei maddede yazılı fiilleri işlemek suretiyle marka sahibine zarar veren kimse o zararı tazmin ile mükelleftir.

BAŞKAN — Bu şekliyle düzenlenmiş madde üzerinde söz isteyenler... Söz isteyen yok. 48 nei maddeyi komisyonun getirdiği bu şekli ile oyunuzun sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

B) Fiile iştirak

MADDE 52. — Bu kanunun 51 nei maddesinde yer alan suçlar hizmetlerini ifa ettikleri sırada, bir müessesenin hizmetlileri tarafından işlenmiş işe; suçun işlendiğini bilen veya bilmesi lâzımgelenlerden müesseseyi fiilen idare edenlerden sahibi veya müdürü yahut temsilcisi ile hangi nam ve sıfatla olursa olsun müesseseyi fiilen idare edenler fail gibi cezalandırılırlar.

BAŞKAN — 52 nei madde üzerinde söz isteyenler... Yok. Maddeyi oyunuzun sunuyorum. Kabul edenler...

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAIL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Değişiklik var, efendim.

BAŞKAN — Afedersiniz, 52 ne madde üzerinde bir değişiklik teklifi var onu okutacağım.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan kanun teklifinin 52 ne maddesinin üçüncü satırındaki (edenlerden) kelimesinden sonra (müessesese) kelimesinin ilâvesi suretiyle değişiklik yapılmasını ve maddenin bu şekilde oya sunulmasını arz ve teklif ederim.

Adalet Komisyonu
Başkanı
İstanbul
İsmail Hakki Tekinel

BAŞKAN — Değişiklik önergesini oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Değişiklik önergesi kabul edilmiştir.

Maddeyi yapılan bu değişiklikle oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde bu değişiklikle birlikte kabul edilmiştir.

53 neü maddeyi okutuyorum.

C) Müsadere

MADDE 53. — 51 ne maddenin (b) bendi hükümlerine göre haksız olarak kullanıldığı tesbit olunan markayı taşıyan emtia, etiket, zarf, muhafaza, ticari evrak gibi vasıtalarla bu markaların imal ve vaz'ında kullanılan mühlür, soğuk damga, klişe gibi alet ve edevatın müsadere sine karar verilir.

Beraet halinde de aynı hükümler tatbik olunur.

BAŞKAN — 53 neü madde üzerinde söz isteyenler?... Buyurunuz Sayın Özdemir.

NUREDDİN ÖZDEMİR (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlarım, Komisyondan bir hususu öğrenmek için söz almış bulunuyorum. Maddenin son fıkrasında «Beraet halinde de aynı hükümler tatbik olunur» denilmektedir. Beraet, ceza hukuku üzerinde burada vukufu konuşan arkadaşların çok iyi bildikleri gibi, bir fiille, cezayı tazammun eden bir fiille alâkası olmamak mânasında anlaşılır.

Şimdi, beraet etmiştir, suçla ilgisi yoktur. Suç sabit olmamıştır, ama, yine müsadere hükümleri

işliyecektir. Ben bu hususu pek anlıyamadım. Komisyon açıklıyacak olursa memnun olacağım.

BAŞKAN — Komisyon 53 neü madde hakkında Sayın Özdemir'in vâkı beyanlarına karşı bir cevapta bulunmak ister mi?

Komisyon adına mı, Sayın Aras? Buyurunuz.

ADALET KOMİSYONU ADINA ABDÜLHALİM ARAS (Kayseri) — Sayın Özdemir arkadaşımızın bahsettikleri son fıkra, âmme intizamı bakımından ehemmiyetle görülmek suretiyle madde metnine ithal edilmiştir. Her hangi bir şahıs kasten hareket etmiyebilir. Ve yine 51 ne maddenin (B) bendinde gösterildiği gibi, dikkatsizliği, ihmali veya tedbirsizliği de bulunmayabilir. Bu takdirde, kastının bulunmaması, ihmalinin, tedbirsizliğinin ve dikkatsizliğinin bulunmaması sebebiyle de beraet edilebilir. Fakat ortada taklidedilmiş bir marka vardır. Taklidedilmiş bir marka bulunması sebebiyle asıl marka sahibinin himayesi olduğu kadar, asıl markanın mevcudiyeti sebebiyle vatandaşların taklidedilen marka dolayısıyla zarardide edilmemeleri ve bu taklidedilen emtianın toplanması suretiyle, hem marka sahibini himaye, hem de âmme intizamı bakımından vatandaşları himaye kastına mâtûf olarak konmuştur. Arz ettiğim sebepler tahtında bir kimse, kastının, ihmalinin, tedbirsizliğinin ve dikkatsizliğinin bulunmaması sebebiyle beraet edebilir. Fakat ortada bir taklidedilmiş bir marka vardır. Bu markanın asıl himayeye mazhar olan marka muvacehesinde, himaye edilecek bir ciheti görülmemektedir. Bu bakımdan maddeye son fıkra ithal edilmiştir.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Özdemir.

NUREDDİN ÖZDEMİR (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlarım, mesele çok mühim değil. Ama bu kanunun başından beri takibede bildiğim maddelerinin yazılışı, hem de bu maddelerde ortaya konulan unsurlar bakımından, bana öyle geliyor ki, ceza hukukumuzun umumi prensipleri zorlanmaktadır. Arkadaşlarımızın başlarından geçen münferit hâdiselerden veya ticaret hayatımızda veya hayatımızın diğer safhalarında ahlâkî noksanlığından meydana gelen, hattâ kasitle, ihmalle meydana gelen hâdiselerin tesiri altında, umumi ceza hukukumuzun, umumi nizamın manzumesi içerisinde yer bulmaması lâzımgelen birtakım hükümlere burada yer ve-

rilmektedir. Onun içindir ki, bu hususa dikkatinizi çekmek için 51 nci maddenin (b) bendini okuyacağım :

«Başkası adına tescil edilmiş bir markanın aynını veya benzerlerini kullananlar veya hak sahibinden gayri kimseler tarafından hakstz olarak kullanılan markaları taşıyan emtiayı satışa arz edenler, satanlar, dağıtanlar, memlekete sokanlar veya memleketten çıkaranlar ve bu fiillere iştirak edenler 8 aydan 2 seneye kadar hapis ve 5 000 liradan 50 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.»

Gerçi madde Adalet Komisyonunun değişikliğinde Sanayi Komisyonunkinden daha hafiftir; ama, 51 nci maddenin (b) bendi yine bir suç tesbit etmektedir. (b) bendi bir suç tesbit etmektedir. Ve bu suçun unsurlarını da koymuştur, cezasını da koymuştur. Bu suç işlendiği takdirde şu, şu unsurlar varsa, şu fiil varsa, şu cezalar varılır demıştır. En hafifini de koymuştur. İhmal dahi olsa para cezası vermektedir. Beraet demek, bir kimsenin yapmış olduğu hareketlerin mânen olsun, maddeten olsun bir başka kimseyi ve mâşeri viedanı rahatsız etmemiş bulunması, zarara sokmamış bulunması demektir. Hem beraet edecektir. Çünkü (b) bendi cezaları en hafifinden, en şiddetlisine varıncaya kadar tanzim etmiş, unsurlarını da koymuştur. (b) bendine göre beraet etmek diye bir şey yoktur. Hem ihmal olacak, hem beraet edecek; böyle bir şeyi (b) bendi zikretmiyor, kanun maddeleri önümüzde; beraet etmiş olması demek, bu kanunda, şu maddede zikredilen unsurları ihtiva eden bir fiili işlememiş olmasıdır. Böyle bir halde müsadereyi anlamıyorum ben.

BAŞKAN — Buyurunuz Sayın Tekinel, Komisyon adına.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI İSMAİL HAKKI TEKİNEL (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, Sayın Özdemir'in beyanı ilk bakışta filhakika haklı gibi gözüküyor. Haddizatında konuyu, madde metnini dikkatlice okumak suretiyle tetkik etmek lâzımdır. Şimdi dikkat buyurulursa; «51 nci maddenin (b) bendi hükümlerine göre haksız olarak kullanıldığı tesbit olunan markayı...» Evvelâ unsur; haksız olarak kullanıldığı tesbit edilen markadır. Ama kasıtı yokmuş, bundan dolayı beraet etmiş veyahut da bir başkası tarafından yapılmış, adameğızın evine konmuş, yakalanmış. Bu bizatihi haksızlı-

ğın tesbitinden sonra yapılacak muameleyi gösteren bir keyfiyettir ki, beraet etse de, mahkûm da olsa bunun müsaderesinde elbette ki zaruret vardır. Bunu başka bir misal ile vaz'etmek isterim. Meselâ ekseri ahvalde oluyor. Bir zatın cebine eroin konuyor, esrar konuyor ve ihbar ediliyor, yakalanıyor. O zat hâkimin huzuruna gittiği zaman kasıtlı bir şekilde, böyle bir maddenin cebine konduğu anlaşıldığı takdirde, bu zat beraet ediyor, ama bizatihi maddenin bulunması suç olduğu için mutlak surette umumi hükümlere göre, müsadere kararı veriliyor. Yine taşınması memnu olan silâhların durumu. Bunlar da aynı muameleye tabi tutulmaktadır. Şu halde esas unsur, 51 nci maddenin başlığındaki, haksız olarak kullanıldığı tesbit olunan marka unsuru olduğuna göre, bir endişeye düşmemek lâzımdır. Kaldı ki, bu kanunun aslımı hazırlayan Ord. Prof. Hırsh de, aynı mütalâayı benimsemiş ve 1953 senesinde Hükümet tasarısı olarak takdim edilen bu tasarıda bu hükme yer verilmiştir. Endişeye mahal olmamak lâzımgelir. Aksi halde müsadere etmezsek, aynı basılmış markaları, aynı basılmış mühürleri tekrar istimal etmek için bu zatı teşvik etmiş oluruz. Bu sebeple maddeye konmuştur, hürmetlerimle.

BAŞKAN — 53 nci madde üzerinde başka beyanda bulunmak istiyen? Yok. 53 nci maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... 53 nci madde aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Son hükümler

I - Kaldırılan hükümler

MADDE 54. — 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Farika Nizamnamesi ile ek ve tadilleri kaldırılmıştır.

BAŞKAN — 54 nci madde üzerinde söz istiyenler?.. Yok. 54 nci maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

II - İntikal hükmü

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte muamelesi tamamlanmış olan müraعات hakkında müraعات tarihindeki mevzuat hükümleri uygulanır.

BASKAN — Geçici madde üzerinde söz istiyen?.. Yok. Geçici maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Geçici madde aynen kabul edilmiştir.

III - Yürürlük

MADDE 55. — Bu kanun, yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 55 nci madde üzerinde söz istiyen? Yok. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV - Kanunun yürütülmesi

MADDE 56. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 56 nci madde üzerinde söz istiyenler? Yok. 56 nci maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun leh ve aleyhinde oyunu izhar sa-dedinde söz istiyen? Buyurun Sayın Öktem. Le-hinde mi efendim? Lehinde buyurunuz.

NACİ ÖKTEM (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, hassasiyetle üzerinde durduğunuz Markalar Kanunu Türkiye'de hakikaten yeni, alışılmamış kanunlardan bir tanesidir. Bu kanunla Türkiye sanayii yeni bir gelişme kaydedecektir. Böylece Türkiye Maliyesine milyonlar gireceğine şu anda inanmış bulunmaktayım. Bu kanuna emeği geçmiş bütün arkadaşlarıma, Muhterem Meclise teşekkür eder, memleket için hayırlı olmasını temenni ederim.

BAŞKAN — Kanunun tümünü oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kanunun tümü Millet Meclisince kabul edilmiştir. Memleket için başarılı ve uğurlu olsun.

3. — *Erzurum Milletvekili Tahsin Telli ve 11 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve Aydın Üyesi Fikret Turhangil, Erzurum Milletvekili Gayasettin Karaca ve İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, Tescil edilmiyen birleşmeler ile bunlardan doğan çocukların cezasız tescili hakkında kanun teklifleri ve İçişleri, Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/219, 2/237, 2/238, 2/263) (S. Sayısı : 259) (1)*

BAŞKAN — Gündemin üçüncü maddesi üzerindeki görüşmelere başlıyoruz. Hükümet adına Sayın Adalet Bakanı burada mı?

(1) 259 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

ADALET BAKANI SEDAT ÇUMRALI (C. Senatosu Konya Üyesi) — Buradayım efendim.

BAŞKAN — İlgili komisyon, Plân Komisyonu burada mı?

AHMET AYDIN BOLAK (Balıkesir) — Plân Komisyonundan bendeniz varım.

BAŞKAN — Tümü üzerinde söz istiyenler?..

Sayın Uyar, teklifinizi daha sonra, tümü üzerindeki görüşmelerden sonra okutacağım. Buyurunuz, Sayın İnan.

ŞEFİK İNAN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, müzakere konumuz tescil edilmemiş birleşmeler ile bu birleşmelerden doğan çocukların tescili meselesidir. Medeni Kanun 38 yaşını id-rak etmiştir. Medeni Kanunun yürürlüğe girdiğinden 38 yıl sonra dahi biz hâlâ tescil edilmiş birleşmeler, yani medeni nikâha dayanmayan evlenmeler ve bunların mahsulü olan çocukların tescili meselesi için kanun çıkarmak durumundayız. Bu bendeniz için ve benim neslimden olanlar için, ıstırap verici bir konudur. Hakikaten şu kürsüde, böyle bir kanunun müzakere konusu olması bendenize elem ve ıstırap vermektedir. Demek ki bir Medeni Kanunu yürürlüğe koyalı 38 yıl olmuş, hâlâ birden fazla evlenme meselesini halledememiştir.

38 yıl geçmiş Medeni Kanun yürürlüğe gireli; biz hâlâ medeni nikâhı memleket ölçüsünde yerleştirememişiz. Şimdi sanyorum ki, bu kanun, bu konuda çıkan 8 nci olacak; yedi tane çıkmış şimdiye kadar. Bu da 8 nci olacak. Görülüyor ki, derdin devası...

MUSTAFA UYAR (İzmir) — 6 tane çıkmış şimdiye kadar.

ŞEFİK İNAN (Devamla) — 6 tane çıkmış, orada ben yedi tane kanun numarası saydım. Neyse, altıncı kanunmuş affedersiniz. 6 defadır bu mesele üzerine eğiliyoruz ve emrivakileri tescil etmeye çalışıyoruz. Buradan çıkması lâzımgelen bir dert vardır. Demek ki, bu nevi kanunlar, bu derdin devası değildir. Derdin devasını, başka istikametlerde aramak lâzımdır. Demek ki, Türk kadınına, bir erkeğin 2 nci, 3 ncü, 4 ncü karısı olmayı reddedecek hile getirememişiz. Demek ki, Türk kadınına medeni nikâh istiyen, onu şart koşan hale getirememişiz. Görülüyor ki, bu bir kültür dâvasıdır. Türk kadınına yetiştirmek mecburiyetindeyiz. Türk kadınına bir erkeği 2 nci, 3 ncü, 4 ncü karısı olmayı nefretle reddedecek hale getirmenin ça-

releri üzerinde durmamız lâzımgelmektedir. Yalnız mesele sadece taaddüdü zeveat meselesi değildir. Evet sadece o değil. Bir de şu var: Aralarında nikâh caiz olan kişiler arasında, evlenme akdinin medeni nikâh şeklinde yapılıp yapılmaması meselesi var. Yani, hâdise birden fazla ikinci, üçüncü, dördüncü evlenmeler değildir de, bir erkeğin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü karşı olmak değildir de; tek evlenmedir. Fakat merasim Medeni Kanununun emrettiği medeni nikâha göre yapılmamaktadır. Bu da tescil edilmemiş birleşmelerin bir diğer kategorisini teşkil etmektedir. Bu da yapılmıyor, demek ki, lüzum görülüyor yapılmıyor. Bilhassa bu hâdise köylerimizde vâkı olmaktadır. Neden yapılmıyor, diye araştırdığımız zaman, göreceğiz ki, bunun aslı, hastalığın aslı, nüfus sicillerinde toplanmaktadır. Çünkü, nüfus sicil teşkilâtımız köye kadar uzanmamıştır; uzanmasına da pek imkân yoktur. Köyde doğar, büyür hattâ ölür; nüfus sicilinde kaydı yoktur. Ne doğduğundan, ne de öldüğünden Devlet kütüklerinin haberi yoktur. Bunlar vakıadır.

1940 yılından beri, bu Meclisin komisyonlarına gelmiş gitmiş, seçimler yenilendiği için kadük olmuş bir tasarı vardır ve halen gündemdedir. Bu da nüfus yazımı hakkında ve nüfus teşkilâtımıza yeni bir hüviyet vermeyi amaç güden bir tasarıdır. Bu tasarıya göre Türkiye’de nüfus yazımı yapılacaktır. Tescil maksadiyle; bütün nüfusa tescil maksadiyle bir yazım yapılacaktır. Gündeme kadar gelmiştir, bu kanun. Ayrıca, gezeici nüfus memurları teşkilâtı öngörülmüştür, memleket gerçeklerinden ilham alınarak. Bir nüfus memuru 15 günde bir köye gidecektir. Köydeki nüfus vukuatını tescil edecektir. Ve kendine bu tasarı ile, evlendirme memuru yetkisi de verilmiştir. Evlenmeleri de yapacaktır. Yani medeni nikâh dâvasını kolaylaştırmak, köylünün ayağına kadar götürmek üzere tedbirler düşünülmüştür. Bence müstacel olan budur. Yoksa böyle zaman, zaman bu nevi kanunlar çıkarılıp emrivâkiler kabul etmekle bu dâvanın içinden çıkmak mümkün değildir.

Şimdi, aralarında nikâh rabitası kurulmasına engel olmayan, tescil edilmemiş birleşmeler için meselenin çözüm yolu budur. Ama taaddüdü zeveat dediğimiz olayın kökünü kurutmanın yolu nedir? Bu nokta üzerinde de Ada-

let Bakanlığımız, bu memleketin sosyoloğlarını filân bir araya getirerek tedbir düşünmelidir. Bunlar, kanunlar tedbir değildir.

Şimdi bendenizin düşünceme göre, 38 yıldır medeni nikâh yerine imam nikâhı ile evlenmeler vukubulmaktadır. Memleket ölçüsünde, köylerimizde bilhassa bu görülmektedir. Köy dediğimiz topluluk ufak bir topluluktur. Oradaki evlenme vakıalarından herkes haberdardır. Muhtar haberdardır, imam da haberdardır, konu komşu herkes haberdardır. Böyle olduğu halde Cumhuriyet kanunlarını hiçe sayanlar vardır, demektir. Cumhuriyet kanunlarını hiçe sayıp, medeni nikâhı hiç kaale almayıp dinî nikâhla yetinenler ve bunu yapanlar var demektir. Bu nokta üzerine parmak basmak lâzımdır. Bizim Medeni Kanunumuz medeni nikâh yapıldıktan sonra dinî nikâhın yapılacağını öngörmüştür. Ceza Kanunumuz da medeni nikâh kıyılmadan önce dinî nikâhın kıyılmasını yasaklamıştır suç sayılmıştır. Yapanları hapis cezasıyla tehditmektedir. Fakat buna rağmen Cumhuriyetin Ceza Kanununu, Cumhuriyetin Medeni Kanununu 38 yıldan beri hiçe sayanlar vardır. Adalet Bakanlığımız bu nokta üzerinde durmalıdır. Bunun halli mümkündür. Bunun halli mümkündür, çünkü bu nevi suçları işleyenler bellidir. Ama bendeniz vakit bulup inceleyemedim. Bu nevi suçtan dolayı mahkûm olan kimse de sanırım iki, yoktur. Üstünde durulacak nokta budur.

Dileğim budur ki, bu kanun artık Türkiye Büyük Millet Meclisinden, bu konuda çıkacak son kanun olmalıdır. Çünkü hakikaten topluluğumuz için yüz kızartıcı bir olaya meşruiyet veren kanunlardır. Bu nevi kanunlar çıkmamalıdır. Dilerim ki, bu son kanun olsun. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Mustafa Uyar, Kanunun tümü üzerinde buyurunuz.

MUSTAFA UYAR (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım, tescil edilmeyen birleşmeler ile, bu birleşmelerden doğan çocukların tescili hakkındaki bu kanun münasebeti ile, biraz evvel konuşan Sayın Şefik İnan arkadaşımıza hak vermemek mümkün değildir. Bu kanunu teklif eden bir hukukçu olarak, nisbeten Medeni Kanuna biraz aykırı gibi görülen bu teklifi yaparken, çok düşündüm. Ama, hepimiz bilirsiniz ki, kanunlar sosyal zaruretlerin ifadesidir. Sosyal bünyemiz ve

realite nedir, bu konuda? Hakikaten 1926 dan beri yani Medeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana Medeni Kanun medeni nikâhı emrettiği ve imam nikâhını yasakladığı halde Medeni Kanundan evvelki içtimai bünyemizin icabı olan birçok kadınla evlenebilme âdetinden bir türlü vazgeçilememiştir. Bu hem bir alışkanlık, hem de bâzı yerlerde ve muhitlerde içtimai bünyemizin bir icabı ve zarureti olarak karşımıza çıkmıştır.

Burada birkaç nokta ile karşılaşmaktayız. Kadının ve erkek için birbiriyle evlenmelerine mâni bulunmayan kimseler birleşmişlerdir, nikâh yapmamışlardır. Bundan çocuk doğmuştur. Bunun başlıca sebebi iktisadi faktördür. İşte masrafı vardır, medeni nikâhın çeşitli merasimleri vardır. Bunlar yapılmamaktadır. «İki gönül bir olunca samanlık seyran olur,» misaliyle bunlar birleşmekte ve evliliklerini bir aile olarak devam ettirebilmektedirler. Bunun dışında bir de erkek evli; kadın evli değil, durumu vardır ki, Medeni Kanunumuz bu şekildeki birleşmelerden doğan çocukların da tesciline mânidir. Hele 3 neü şık, konumuzun dışında olmakla beraber, kadının evli olması, hiçbir suretle cevaz verilen bir mevzu değildir. Şimdiye kadar 5 kanun çıkmış, son kanun da 7 . 2 . 1956 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 7 . 2 . 1960 tarihinde yürürlükten kaldırılmış olan 6652 sayılı Kanundur. Bu kanunun yürürlükte kaldığı müddet zarfında tesbit edilen vâkıaları kısaca burada tekrar edecek olursak, sosyal bünyemizin bu mevzua ne kadar teşne olduğunu hepimiz görmüş ve anlamış oluruz. Bu beş yıllık devre zarfında 436 588 evlenme, 1 870 520 doğum, 284 941 ölüm olmak üzere 2 592 049 aded vaka kaydedilmiş ve bu kanunla tescil edilmiştir.

Sayın Şefik İnan'ın temennilerine aynen iştirak ediyoruz. Hiçbir zaman biz bu kanunu getirirken, poligami dediğimiz çok kadınla yaşama veya gayriresmî surette birleşmeyi önleyici bir tedbir olarak düşünmedik. Biz bu kanunla daha ziyade şairin dediği gibi;

«Mader ile peder olup bahane,

Bir kaza sevk etti beni cihane»

Beytinin mahsulü olan ve hiçbir suni tak-siri olmayan, tamamen kendilerinin iradesi dışında anasıyla babasının birleşmelerinden meydana gelen ve cemiyet içerisinde yüz karası olarak bakılan zavallı ço-

cukları kurtarmak için onlara «piç» dedirtmemek için, piçlikten kurtarmak için, neseplerini tashih ettirmek için böyle bir kanunun zaruretine inanıyoruz. Ancak Adalet Bakanlığı öbür taraftan Sayın Şefik İnan'ın temas ettiği sosyal bünyemizdeki bu hastalığı giderici tedbirler almak için Medeni Kanunda gerekli tadilleri yapmak üzere çalışılmaktadır. Bu çalışmaların kısa bir zamanda sona ermesini ve hakikaten çıkaracağımız böyle bir kanunun son kanun olarak Meclisçe tescil edilmesini temenni ederim. Kanunun kabulünü istirham ediyorum, hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Ali İhsan Balım, buyurunuz.

H. ALİ İHSAN BALIM (İsparta) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; şayet Şefik İnan Bey arkadaşımız, evlenme dışı çocukların ve evlenme dışı temasların önemi ve bunların mahiyeti üzerinde bâzı sosyolojik diyebileceğimiz hükümler serd etmemiş olsaydı söz almak lüzumuna ihtiyaç hissetmiyecektim.

Arkadaşlar, gerçekten benden önce bu kürsüden konuşan sayın hatip arkadaşımızın da belirttiği gibi Türkiye'mizde evlilik dışı çocuklar mevzuu çok eiddî bir mevzudur. Ve bunların köyle-re ait olan kısmı, (ki, teaddüdü zeveatın bakı-yesi addedilebilir ve evlilik muamelesinin yürütülmesindeki müşkülât da bu meyanda sayılabilir.) bir yana büyük şehirlerimizde de bambaşka istikamette evlilik dışı çocukların sayısının artmakta olduğu müşahade edilebilir. Büyük şehirlerimizdeki bu artış hemen bütün dünya üzerinde, hattâ ileri Garp memleketlerinde bir âfet halini almış olan bugün evlilik dışı temasların mahsulü olan çocuklar ve bu evlilik dışı temasların kızlara verdiği acılar ve ıstıraplar günlük neşriyatın, mecmuaların büyük sosyolojik etütlerine konu olmaktadır. Ve bu bir vâkıadır. Bendeniz haddim olmayarak birkaç İngilizce dergi takibe-derim ve oldukça eiddî dergilerdir. Günlük politik mevzuların üzerindedirler; aylık bir dergi, ismini de açıklayabilirim, Digerst Dorgent'tir. Burada cemiyeti einskî hayatı üzerinde, seks hayatı üzerinde son zamanlarda görülen büyük değişiklik ve tehlikelere bilhassa dikkat çekilmektedir. Meselâ geçen defa bilhassa son zamanlarda üniversite kamplarında öğrenciler arasında, çok fazla einskî münasebetin neticesi nereye varacak diye uzun bir tahlil yazısı vardır. Ve yine bundan birkaç zaman evvel, başka bir dergide, Ameri-

ka'da büyük şehirlerde çalışan, çoğu üniversite mezunu olabilen fakat evlenmemiş genç kız ve kadınların evlilik dışı temaslarına ve bunların bilhassa evli barklı erkeklere niçin temayül ettiklerine dair psikolojik, sosyolojik bir etüt, de vardı. Yani sözümü şuna getireceğim : Taadüdü zevcat gittikçe bugün artık örf olmaktan cemiyetimiz için revaç bulmaktan çıkmaktadır. Bilhassa kültür seviyesi yükseldikçe ve iktisadi düzende fertler kendilerine ayrılan yeri işgal ettikçe çok evliliğe yani poligamiye meyil azalmakta ve bunun güçlükleri fertler tarafından hissedilmektedir. Yani gün ve gün poligamiye meyil taadüdü zevcat mânasında eskiden islâmî anelerin bir nevi hak tanıdığı taadüdü zevcata meyil gittikçe azalmakta ve tükenmektedir. Bu bir vâkıadır. Fakat bunun yerine bilhassa büyük şehirlerimizde, büyük insan kütlelerinin toplandığı geniş topluluklarda, cemiyetlerde başka bir âfet karşımıza çıkmaktadır ve nesebi gayrisahih çocukların sayısını artırmaktadır. O da bilhassa Garp memleketlerinde, gelişmiş ileri memleketlerde müşahade edilen tipte evlilik dışı temaslardan nüfusta tescilli kabil olmıyan çocukların meydana gelişidir. Bu bir vâkıadır. Onun için ben şunu söylemek istiyorum: Bu kanun maalesef sonuncu bir kanun olmıyacaktır. Ve bu defa çok başka bir zaviyeden evlilik dışı çocukların sayısı fazlalaşacaktır. Taadüdü zevcat değil; fakat nikâh ile birbirlerine bağlı olmıyan kimselerin, muvakkat bir zaman dahi olsa, şu veya bu şekilde arkadaşlıkları neticesinde, nesebi gayrisahih dediğimiz bu çocuklar cemiyette var olacaktır.

Şimdi arkadaşlar, anaya ve babaya istediğimiz kadar kabahat yükleyelim; ama, bu çocukları nüfusa tescil etmemek suretiyle bunları cemiyet içerisinde bir piç, bir muzır âdeta haşerat şeklinde telâkki etmekle bunları cemiyette düşman etmeye ne hakkımız vardır? Bunları nüfusa tescil etmemek suretiyle bunları faydayı sağlıyabiliriz O bakımdandır ki, bu tip kanunların, ki Şefik İnan bey arkadaşımız «Bu 7 nei defadır.» dedi, sekizincisinin ve dokuzuncusunun da gelmesine içtimai fayda vardır. Bu çocukları kurtarmak bakımından fayda vardır. Ben sadece bu yönden bu kanunun hayırlı olduğuna kaanım. Bir küçük hâtıramı da buradan nakletmeden inmeyeyim arkadaşlar:

Yaşı 20 olan bir köy delikanlısının askerlik

yoqlaması yapılıyordu. Nüfusta kaydı yok. Vaktiyle babası imam nikâhı ile evlenmiş ve kaybolmuş, galiba ölmüş. Şimdi nüfus Müdürlüğü diretir ki, bunun babası yok, buna bir baba bulmak lâzım. Bu nasıl olacak? Baba da yok ortada, kimi buna baba gösterecek? Bu bir mesele oldu arkadaşlar. Ve hakikaten bu çocuk ortada idi. O zaman anladı ki, kendisinin babası yoktur. Birisini kendine baba edinmek durumundadır. Bu çocuk senelere mahkeme kapılarına geldi gitti. Cemiyetin bu tip çocuklara zoraki düzenlerle ıstırap vermeye hakkı yoktur. O bakımdandır ki, bu tip kanunlar içtimai fayda bakımından lüzumludur. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Başka kanunun tümü üzerinde söz istiyen? Buyurun Sayın Aksoy.

RAFET AKSOY (Ordu) — Çok muhterem arkadaşlarım, memleketimizin sosyal hayatını çok yakından alâkadar eden bu mühim konuyu gönül isterdi ki, şu çatının altında daha kalabalık arkadaşlarla birlikte konuşalım. Çünkü memleketin iç bünyesinde kendisine has bir önemi olan bu kanun birçok fikirlerin mübadelesi ile bir hakikate gitmeli idi. Burada demin arkadaşlarımın «bu kanun 6 nei, 7 nei ile kalmıyacak, daha ileriye gidecek» sözlerinin nihayet bulunması çarelerini beraber aramışlığımız lâzımgelirdi. Ne yazık ki, şurada 20 kişi ile bu kanunu görüşüyoruz. Ben muhterem Reisin yerinde olsam, kanunun ehemmiyetini nazarı dikkate alarak, bunu bugün bırakır, celseyi kapatır, «daha kalabalık bir celsede bu kanunu görüşelim» derdim. Bu tabiatıyla yüksek takdirlerinize ait bir meseledir.

Şimdi mevzu geliyor: Bu mevzu bedeviyet devrinin meydana getirdiği bir zaruretın icabıdır. Topluluk hayatında fertler, cinsî ihtiyağlarının çoğalmasi babında bunu âdeta meşru bir vaziyete getirmiş oldukları halde, bilâhara dinler müdahale ederekten bunu meşruiyet çerçevesinin içine almışlardır. Meselâ İslâm Dininde dört evlilik haktır, meşrudur. Ama, birtakım şartlar koymuştur. Dört kadını idare edebilecek maddi ve mânevi kabiliyette olacak, şunu olacak, bunu olacak. İnan hâlâ bu beşerî zaruretın, münasebetin heyeti umumiyesini meşru bir çerçeveye koymak için onlar da nikâhî büt'a, yani muvakkat nikâh diyerek bir nikâh icadetmişlerdir. Halen bu

nikâh İran'da mer'idir. Bir aylık, iki aylık, üç aylık, bir senelik resmen nikâhlanırsınız, müddet bittiği zaman ya bırakırsınız yahut sevişme devam ediyorsa iki tarafın rızasıyla bu gider. Yalnız bu Şark'a mahsus bir hal mi? Hayır, Garp'ta da vardır. Garp'ta da pek çok. Meselâ bugün tarihi şöyle bir tetkik ettiğiniz zaman birçok anımtaz insanlar tarihte; kimi ilim sahasında, kimi sanat sahasında, kimi kahramanlık yolunda bilmem filân... Esasını Anapça tâbirle şecerisini, kökünü tetkik ettiğiniz zaman bir defa bakarsınız ki, hasebi, nesebi belli değildir. Ama, hasebi, nesebi yani ana - babası meçhul olan o yetişmiş insan cemiyetini mahı olmuştur. O bunu bir teke diyerek taşımaz, benimsemez. Cemiyet de ona; senin aman yok, yahut baban meçhul, diye alınma bir damga da vurmaz. Maalesef bizde piç ismi altında bir damga ile o zavallıyı, demin Mustafa Beyin de söyledikleri gibi, bir maderlo peder mahsulü diyerekten damgalar. Bunlar bizim heyeti iktimaiyemizde, aramızda yaşayan insanlardır. Bunların taşıdıkları bu ağır damganın hicabı müşterek bir hicaptır. Bunun önüne geçmek lâzımgelir. Hakikaten rahmetli Atatürk'ün bu memlekete hediye ettiği büyük inkılâplardan biri de taaddüdü zevcat denilen hali kaldırıp, kadını şahsiyet sahibi yapmak, erkeği de medeni bir halde yaşatmak meselesidir. Tek kadınla aile kurmak hakikaten medeni bir haldir, bir icaptır, bir zarurettir. Fakat buna rağmen neden bu hal çoğalıyor, imam nikâhına alabildiğine herkes gidiyor? Bu bizim memleketimizde Kanunu Medeninin emrine karşı bir itaatsizlik, bir lâkaydi eseri değildir, arkadaşlarımız. İktimai bünyemizin meydana getirdiği bir zarurettir. O zaruretin başında delikanlı evlenecek, nikâh yaptıracak, fakat düğün masrafı fazla ağırdır. Herkes bunun altından kalkamıyor. Meselâ iki gün evvel burada mebus olan bir arkadaşın yaptığı düğün şu kürsüde mevzuubahsedilmiştir. Şu kadar para harcadı, bu kadar bilmem ne yaptı, şunu yaptı, bunu yaptı diye.. Gazetelerden okuyorsunuz, kız tâlip, oğlan tâlip, anası, babası başlık namı altında tedarik edilemeyecek bir para istiyor, delikanlı veremiyor, kız kaçırılıyor. Mahkeme kayıtlarına tetkik ediniz, zabıta vukuatının ekseriyetini kız

kaçırma dâvaları teşkil ediyor. Ondan sonra arazi meselesi geliyor. Demek ki, henüz bu gibi nizami işleri başarmış bir halde değiliz. Bundan dolayı fertlerin zaruretlerini dikkate alarak, demin Şefik Beyin de söylediği gibi, kültür cephesinden, adlî cepheden, idari cepheden ve sair cepheden bunu nizamileştirmenin çarelerini arayıp bulmak zaruretindeyiz. Bu zarurete dikkat etmediğimiz takdirde demin ismini utamarak söylediğim o yavrucukların hicabı bizim de omuzumuzda taşınmak mecburiyetindedir. Bunun altından kalkmak lâzımdır.

Şimdi 6 ncı kanun olan bu kanunu son kanun olsun diyerekten temenni ediyoruz. Doktor İhsan Beyin söylediği gibi olmayacak, bitecek bu kanun. 1950 senesinde - ikinci defa mı çıktı, birinci defa mı çıktı hâfizamda pek yok - bu kanun, Meclise teklif edilip çıkarılırken benim, emin olunuz bir tefahur babında söylemiyorum, Atanın bu memlekete hediye ettiği taaddüdü zevcatı ortadan kaldırmasına uygun olmayan bu kanuna rey verirken vicdanım titremişti. Ama onu, diğer bir kanun da takibetti. Yine o kanun çıkarken son defa olarak diye ileri sürülmüştü. Fakat onu ikincisi takibetti. üçüncüsü takibetti, dördüncüsü takibetti.. Şimdi de altıncı, yedinci takib ediyor. Daha takibedeceğiz. Bunun nihayeti hakikaten medeni varlığımız itibariyle bizim için bir zarurettir. Dünyada almış gitmiş. Bir kadınla hiçbir yerde geçim yoktur. İşbu metres vardır. Bizde, iki evli, üç evli vardır. Köylü alıyor, demin arz ettiğim gibi, düğün yapmak masraflarına katlanamıyor, imam nikâhı ile evleniyor. Köylünün toprağında çalışacak, evde çalışacak, tarlada, nakliyatda çalışacak kadına ihtiyacı vardır falan filân... Bunlar köylünün zaruri hal leridir. Bunu tatbik etmek için mecbur oluyor ve bir kadınla anlaşıp alıyor. Sosyal hayatımızda vücut bulan bu hallerin nedenleri üzerinde durarak, demin arz ettiğim gibi, esbabı üzerinde durarak halletmek lâzımgelir. Yalnız böyle bir kanun yolu ile bunu halletmeye uğraştığımız takdirde nihayet bulmayacaktır. Bu bakımdan gerek Maarif Vekâleti, gerek Adliye Vekâleti ve gerekse Dahiliye Vekâleti bu mevzu üzerinde durmalı, bunu da Garp'te olduğu gibi medeni bir hale sokmaya gayret etmeliyiz. Ben de derim ki, inşallah sonuncu olur. Hayırlı olur.

M. Meclisi B : 121 7 . 7 . 1964 O : 1

BAŞKAN —Kanunun tümü üzerinde başka konuşmak istiyen arkadaşımız var mı? Yok. Sayın arkadaşlarım, kanunun tümü üzerinde başka konuşmak istiyen arkadaşımız olmadığı-

na göre, vakit çok gecikmiş olduğundan Birleşimi 8 Temmuz 1964 Çarşamba günü saat 15,00 te toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma Saati : 18,43

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

YÜZ YIRMİBİRİNCİ BİRLEŞİM

7 . 7 . 1964 Salı

Saat :

I

A - BAŞKANLIK DİVANIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞ- TIRILAN İŞLER

1. — Bina kiralari hakkındaki kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/513) (M. Meclisi S. Sayısı : 458 ve 458 e 2 nci ek) [Dağıtma tarihi : 10 . 4 . 1964]

2. — İstanbul Milletvekili Naci Öktem ve 8 arkadaşının, 28 Nisan 1304 tarihli Alâmeti Fârîka Nizamnamesine ek kanun teklifi ile Manisa Milletvekili Muammer Erten'in, Markalar ve menşe işaretleri hakkında kanun teklifi ve Sanayi ve Adalet komisyonları raporları (2/160, 2/297) (S. Sayısı : 526) [Dağıtma tarihi : 11 . 11 . 1963]

× 3. — Erzurum Milletvekili Tahsin Telli ve 11 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Tunçeli Üyesi Mehmet Ali Demir ve Aydın Üyesi Fikret Turhangil, Erzurum Milletvekili Gıyasettin Karaca ve İzmir Milletvekili Mustafa Uyar'ın, Tescil edilmeyen birleşimler ile bunlardan doğan çocukların cezasız tescili hakkında kanun teklifleri ve İşleri, Adalet ve Plân komisyonları raporları (2/219, 2/237, 2/238, 2/263) (S. Sayısı : 259) [Dağıtma tarihi : 15 . 6 . 1963]

× 4. — Millî Prodüktivite Merkezi kuruluş kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/321) (S. Sayısı : 532) [Dağıtma tarihi : 18 . 12 . 1963]

× 5. — 7026 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve

Millî Eğitim, Bayındırlık ve Plân komisyonları raporları (1/370) (S. Sayısı : 298) [Dağıtma tarihi : 3 . 7 . 1963]

× 6. — Ege Üniversitesi adıyla İzmir'de bir üniversite kurulması hakkındaki 6595 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Eğitim ve Plân komisyonları raporları (1/638) (S. Sayısı : 695) [Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1964]

× 7. — Ankara Tıp ve Fen fakülteleri yapımı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4879 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Plân komisyonları raporları (1/594) (S. Sayısı : 696) [Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1964]

× 8. — İller Bankası Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesi ve 3 ncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve İşleri, İmar ve İskân ve Plân komisyonları raporları (1/646) (S. Sayısı : 694) [Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1964]

9. — Artvin Milletvekili Sabit Osman Avcı'nın, 3204 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununa geçici madde eklenmesine ve aynı kanuna ek 3904 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Tarım ve Plân komisyonları raporları (2/241) (S. Sayısı : 501) [Dağıtma tarihi : 15 . 10 . 1963]

10. — 5680 sayılı Basın Kanununun 29 . 1 . 1960 tarih ve 143 sayılı Kanunla değişik 19 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Adalet Komisyonu raporu (1/527) (S. Sayısı : 525) [Dağıtma tarihi : 11 . 11 . 1963]

× 11. — Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununa bazı maddelerin eklenmesine ve bu kanunun bir maddesinin kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Ticaret, Maliye ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (1/369) (S. Sayısı : 536) [Dağıtma tarihi : 25 . 12 . 1963]

12. — Serbest malî müşavirlik kanun tasarı-
rısı ile Cumhuriyet Senatosu Amasya Üyesi
Macit Zeren ve Adana Üyesi Mehmet Ünal-
dın, Malî müşavirlik ve yeminli müşavirlik ka-
nunu teklifi ve Geçici Komisyon raporu (1/476,
2/529) (S. Sayısı : 368) [Dağıtma tarihi :
17 . 8 . 1963]

13. — Taşıt Kanununda değişiklik yapılma-
sı hakkında kanun tasarı ve İçişleri ve Plân
komisyonları raporları (1/566) (S. Sayısı :
693) [Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1964]

× 14. — Çanakkale Milletvekili Şefik İnan'-
ın, Otelecilik, Motelcilik Türk Anonim Şirketi

kanun teklifi ve Geçici Komisyon raporu
(2/576) (S. Sayısı : 507) [Dağıtma tarihi :
18 . 10 . 1963]

IV

**A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI
VERİLEN İŞLER**

**B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA
GÖRÜŞÜLECEK İŞLER**

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER
A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER
**B - BİRİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK
İŞLER**

